

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΣΤ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΜΑΪΟΥ 1987

ΑΡΙΘ. 8

== ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ==

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, «Τὰ ἄνω ζητεῖτε». — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Μηνύματα Δεκαπενταγούστου. — Ἰω. Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικές, κανονικές καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Ἀρχιμ. Δημ. Μπεκιάρη, Διακονία λατρείας καὶ ἀφοσιώσεως. — Ἀλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Μὲ κραταιὸ φρόνημα. — Ἀρχιμ. Χρυσ. Π. Ἀθαγιανοῦ, Ὁ ἱ. Χρυσόστομος καὶ ἡ ἐποχή μας. — π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Μισαλλοδοξία τῶν ποιμένων; — Ἀρχιμ. Συνεσίου Κτενᾶ, Ἡ καμπάνα. — Δημ. Φερούση, Ὁ ἅπ. Παῦλος, πρωτοπόρος τῆς ἐπικοινωνίας. — Φς, Τὸ βιβλίον. — Ἐπικάιρα.

● ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθῆναι, Ἰασοῦ 1 — Τηλ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυ-
πογραφείου: Ἰωάννης
Μιχαήλ, Ἀριστοτέλους 179,
112 51 Ἀθῆναι.

«ΤΑ ΑΝΩ ΖΗΤΕΙΤΕ»

Ἡ Ἀνάληψις τοῦ Κυρίου, τὴν ὁποία θὰ εορτάσωμε σὲ λί-
γες ἡμέρες, ἦταν τὸ ἐπισφράγισμα τῆς ἀποκαλύψεως μιᾶς ἀγνω-
στης ἕως τότε ὀντολογικῆς πραγματικότητος. Ὁ Σωτὴρ, — πού
ἀνέστη ἐκ νεκρῶν καὶ ὡς ἄνθρωπος ἀπέκτησε καινούριον, ἀφθα-
το καὶ δοξασιμένο σῶμα καὶ πού μ' αὐτὸ ἐμφανίσθηκε πολλὰ φο-
ρὰς στοὺς μαθητὲς Του—, μὲ τὴν ἐνδοξὴν Ἀνάληψίν Του ἀνυψώ-
θηκε σὴ δεξιὰ τοῦ οὐράνιου Πατέρα Του ὡς πρωτότοκος ἀδελ-
φός μας, ὡς κεφαλὴ τοῦ μυστικοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Ἀνύ-
ψωσε λοιπὸν πάνω στὸ θρόνον τῆς Θεότητος καὶ δόξαζεν τὴν ἀν-
θρώπινη φύσιν μας, γιὰ νὰ τὴ δοξάσῃ. Γι' αὐτὸ ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυ-
σόστομος τονίζει: «Σήμερον εἰς οὐρανὸν ἀνήχθημεν... Πρὸς τὴν
βασιλείαν ἀνέβημεν τὴν ἄνω, ὑπερέβημεν τοὺς οὐρανοὺς, ἐπελα-
τόμεθα τοῦ θρόνου τοῦ βασιλικοῦ καὶ ἡ φύσις, δι' ἣν ἐφύλατε
τὸν παράδεισον τὰ Χερουβείμ, αὐτὴ ἐπάνω τῶν Χερουβείμ κάθη-
ται σήμερον».

Καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ρωσάννου στὴν Καλαβρία Θεοφάνης
ὁ Κεραμεὺς τὸν 16' αἰῶνα τόνισε παρηγορικά: Ἡ Ἀνάληψις εἶ-
ναι «ἡ τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ κορωνίς· αὐτὴ τῆς σωτηρίας
ἡμῶν ἢ τελείωσις. Σήμερον ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν ἐπου-
ράνιον θῶκον ἐνίδονται· σήμερον ἡ ἀνάκαθεν ἔχθρα τῆς λογικῆς
φύσεως διαλέλυται καὶ ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων γέγονεν ἕνωσις·
σήμερον τῆς ἀσωμάτων ἀξίας ὑπερήρη τὸ θρότειον φύραμα καὶ
θεϊκῆς ἀξίας γέγονε μέτοχον· σήμερον αἱ νοεραὶ δυνάμεις εορ-
τάζουσι, μετ' ἐκπλήξεως οὐρανῶ συνημμένην ὁρῶσαι τὴν γῆν...».

Κατὰ παρόμοιον τρόπον καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς
ἐπισημαίνει, διὸ ὁ Κύριος, «ὡσπερ κατῆλθεν οὐ μεταβάς, ἀλλὰ
συγκαταβάς, οὕτως ἐπανέρχεται πάλιν, οὐ τῆ θεότητι μεταβαί-
νον, ἀλλ' ἐνθρονίζων ἄνω τὴν ἡμετέραν ἣν ἀνέλαβε φύσιν».
Ἔτσι ἔκαμε «ὁμοθρόνον ὡς ὁμοθεον τὸ ἡμέτερον φύραμα». «Ἐδει
γὰρ ἀληθῶς ἐκεῖ προσενεχθῆναι τῷ Θεῷ τὴν πρωτότοκον ἐκ τῶν
νεκρῶν ἡμῶν φύσιν, οἷον τινα πρωτογεννημάτων ἀπαρχὴν ὑπὲρ
παντὸς τοῦ γένους». Ὡστε «χαίρομεν, εορτάζοντες τὴν τῆς φύ-
σεως ἡμῶν ἀνάστασιν καὶ ἀνύψωσιν καὶ ἀνίδρυσιν».

Ἔτσι ἡ Ἀνάληψις τοῦ Κυρίου, ὅπως καὶ ἡ Ἀνάστασις Αὐ-
τοῦ, εἶναι ἐγγύησις διὸ θὰ μᾶς χαρισθῇ καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἢ ἀφθα-
σία τῆς σαρκός. «Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθα-
σίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασία» (Α' Κορ. ιε',
53). Ἡ προσδοκία αὐτὴ μᾶς ἐπιβάλλει νὰ προετοιμάζωμε κατά-
λληλα τὸν ἑαυτὸ μας. Πρέπει σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς
μας νὰ φορᾶμε τὴν στολὴν καὶ νὰ προσπαθοῦμε νὰ δείχνωμε τὴν
εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ ἀνθρώπου, ἐφαρμοζοντας τὴν προτροπὴν τοῦ
Ἁπ. Παύλου: «Τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὐ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ
Θεοῦ καθημένος. Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς» (Κολ.
γ', 1-2).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Α. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Β' Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΣ

Γενική θεματολογία. Αί ανάγκαι τῶν πιστῶν

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

7. «ΕΛΕΟΥΣ ΠΗΓΗ»

Και μία ἄλλη ὀνομασία τῆς Θεοτόκου: Παναγία ἢ Ἐλεούσα συχνότατα ἀκούεται. Ἀνταποκρίνεται δὲ εἰς αὐτήν, διὰ πολλῶν τροπαρίων, ἡ Μεγ. Παράκλησις. Τὸ γνωστὸν Κοντάκιον ἱκετεύει:

«Ἐλέουσις πηγὴ — τοῦ κόσμου καταφύγιον»,
καὶ συνεχίζει ὁ Κανὼν:

«Ὁδὸν κρύπτω σου τὸν θυθὸν τοῦ ἐλέουσις...».

«Τὸν ποταμὸν τὸν γλυκερὸν τοῦ ἐλέουσις Σοῦ,
τὸν πλουσίαις δωρεαῖς δροσίαντα τήν... ψυχὴν μου...»

«Διάσπλάγγνα ἐλέουσις Σοῦ,
Παρθένε, μὴ παρίδης... με».

«Καὶ πειρασμῶν με λύτρωσαι ἀμετήρη τῷ
Σοῦ ἐλέει».

Ἄς ἐπιστήσωμεν σήμερον τὴν προσοχὴν εἰς τὰς τοιαύτας, πρὸς τὴν Θεοτόκον ἀναφερομένας, ἐκφράσεις.

1. Κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐλέουσις πηγὴ εἶναι ὁ Χριστός. Καὶ ὄλων τῶν θείων δωρημάτων ἐπίσης...

Ἡ χριστιανικὴ ψυχὴ ὅμως θεωρεῖ ὅτι, κατ' ἀντανάγκασιν, τρόπον τινα, ἐπεκτείνονται καὶ πρὸς τὴν Παναγίαν Μητέρα τοῦ Κυρίου ἰδιότητες ἀνήκουσαι κυρίως εἰς Αὐτόν. Καὶ ὠρισμένα μὲν Τροπάρια καὶ ἐκφράσεις (τῆς Παρακλήσεως κ.λ.) ἀκριβολογοῦν καὶ κάμνουν σαφῆ διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Θεοτόκου. Π.χ. ἀποκαλεῖται ὁ μὲν Κύριος «φῶς (τοῦ κόσμου)», ἡ δὲ Θεοτόκος «φωτὸς δοχείον».

«Φῶς ἡ τεκοῦσα, Θεοτόκε... φωταγωγῆσον
Σύ, φωτὸς οὔσα δοχεῖον...».

Καὶ ἀλλαχού:

«Ἄλλ' ἡ φῶς τετοκυῖα, λάμψον μοι τὸ
φῶς τὸ ἀπρόσιτον».

Ἄλλοτε ὅμως ἀποδίδονται ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν Θεοτόκον ἰδιότητες ἀρμόζοντες εἰς τὸν Χριστόν. Π.χ.

«Σέ, τὴν τοῦ θανάτου τὸ κράτος ἐξαφανίσασαν»,
ἐνῶ, ὡς γνωστὸν, ὁ Κύριος εἶναι ὁ καταργήσας τὸν θάνατον. Καὶ ἀλλαχού:

«Πῶς ἐξείπεῖν σοῦ κατ' ἀξίαν δυνήσομαι, τοὺς
ἀμέτρος οἰκτιρμούς, ὦ Δέσποινα...»,

ἐνῶ εἶναι γνωστὸν ὅτι «διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ» τοῦ Θεοῦ παρέχεται ἡ χάρις καὶ ἡ σωτηρία κ.ο.κ. Καὶ ἐξανίστανται οἱ Προτεστάνται (Εὐαγγελικοί κ.λπ.) ὅτι ὑπερτιμῶμεν τὴν Παναγίαν, ὅτι φθάνομεν δῆθεν εἰς... Μαριολατρείαν κ.ο.κ.

Ἄλλὰ δὲν πρόκειται περὶ αὐτοῦ. Οὐδεμίαν πραγματικὴ σύγχυσις ἐμφιλοχωρεῖ. Διότι, καὶ ὅταν ὀνομάζωμεν τὴν Θεοτόκον μὲ ὀνόματα ἀρμόζοντα ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, τοῦτο γίνεται διὰ δύο λόγους:

Πρῶτον: Διότι ἀντανάκλᾳ πράγματι εἰς Αὐτήν ἢ αἴγλη καὶ ἡ θεία δόξα τοῦ μονογενοῦς Τῆς Υἱοῦ. Ὅπως ὅταν ἐδίδασκε καὶ ἐθαυματούργει ὁ Κύριος, οἱ βλέποντες καὶ ἀκούοντες τὰ θαυμάσια Αὐτοῦ αὐθορμήτως τὰ συνεσχετίζον καὶ μὲ τὴν Μητέρα Αὐτοῦ καὶ ἐμακάριζον Αὐτήν, λέγοντες «μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά Σε καὶ μαστοὶ οὗς ἐθήλασας», κατὰ παρόμοιον καὶ ἀνάλογον τρόπον τοιαύτην προέκτασιν τῶν θείων δωρεῶν καὶ τῶν θαυμασιῶν τοῦ Κυρίου ἀποδίδομεν πρὸς τὴν Παναγίαν διὰ τιμητικῶν καὶ εὐλαβῶν πρὸς Αὐτήν ἐκφράσεων. Τὸ νόημα ὅμως τῶν ἐκφράσεων αὐτῶν εἶναι, ὅτι Αὐτὴ ὑπῆρξεν «ἡ γεννήσασα τὸν Ἄϊτιον» τῶν θείων δωρημάτων (τοῦ ἐλέουσις, τῶν οἰκτιρμῶν, τῆς σωτηρίας κ.λπ.). Αὐτὴ δὲ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι πλειστάκις ἡ ἐφελεῖουσα διὰ τῆς μητρικῆς παρρησίας Τῆς καὶ ἐπισπῶσα διὰ τῶν πρεσβειῶν Τῆς ἐφ' ἡμᾶς τὸ θεῖον ἔλεος.

2. Ὑπάρχει ὅμως καὶ δεῦτερος λόγος ἐπιτρέπων εἰς τοὺς ἱεροὺς ἡμῶν ὑμνογράφους καὶ εἰς τὰς εὐλαβεῖς ἡμῶν ἐκφράσεις νὰ ἀποτείνωνται τοιοῦτοτρόπως πρὸς τὴν Παναγίαν. Ποῖος εἶναι ὁ λόγος αὐτός; — Ὅτι ἡ Παναγία ἐκδηλώνει ὄντως καὶ ἡ ἴδια ἀναλόγους ἰδιότητας, ἐν σχέσει πρὸς ἡμᾶς. Π.χ. ὁ Μ. Παρακλητικὸς Κανὼν λέγει πρὸς Αὐτήν:

«ἀνυμῶ, μεγαλύνω τὴν ἄμετρον σου σὺ μπιὰ θείαν καὶ τὴν εἰς ἐμέ σου παράκλησιν». Καὶ θεαίως, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἕνας εἶναι ὁ Ἄρχιερεὺς ὁ «δυναμέως σὺ μπιὰ θῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν». Ἐν τούτοις καὶ ἡ Παναγία συμπαθεῖ, ἀναντιρρήτως, εἰς ἡμᾶς. Μᾶς βλέπει μὲ μητρικὴν συμπάθειαν, καὶ ἐνεργεῖ ὑπὲρ ἡμῶν συμπαθῶς.

Ῥαυτῶς, ἕνας εἶναι «ὁ Θεὸς πάσης παρακλήσεως». Ἄλλ' ὅμως καὶ ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος μᾶς προσφέρει πολλὴν παρρηγορίαν καὶ «ἰσχυρὰν

παράκλησιν», όταν παρεμβαιήν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ μᾶς χαρίζῃ τὴν μητρικὴν προστασίαν Τῆς.

Ἐπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν, ἀμοιβαίως καὶ ἡμεῖς, ἐνῷ πιστεύομεν ἀκραδάντως ὅτι ὁ «Κύριος (εἶναι) ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς» ἡμῶν, ἐν τούτοις δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι καὶ ἡ Παναγία μᾶς παρέχει — ὅπως ψάλλει ἡ Παράκλησις: «σκέπη» (πρὸς τὴν σὴν σ κ έ π η ν ὀλοφύχως ἔδραμον»), «καταφύγιον» (πρὸς. «τῶν χριστιανῶν κ α τ α φ ύ γ ι ο ν», «τοῦ κόσμου κ α τ α φ ύ γ ι ο ν»), «τ ε ἰ χ ο ς ἀπροσμάχητον» καὶ «τ ε ἰ χ ο ς ἀπόρθητον», «κηδεμονίαν» («ἀνυμῶ καὶ γεραίρω τὴν πολλὴν καὶ ἄμετρον κ η δ ε μ ο ν ί α ν σου») καὶ γενικῶς «εὐεργεσίας» («καὶ τὰς ε ὑ ε ρ γ ε σ ί α ς σου, ἃς ὑπερεκένωσας εἰς ἐμέ»).

Ὅταν λοιπὸν ἡ «γ ε ν ν ἦ σ α σ α τ ὸ ν Α ἱ τ ι ο ν» τοῦ Θεοῦ ἐλεύσῃ καὶ ἐν γένει τῶν Θεῶν δωρημάτων παρέχῃ καὶ ἐξ ἰδικῆς Τῆς μητρικῆς πρὸς ἡμᾶς διαθέσεως προστασίαν καὶ σκέπην κ.τ.π. εἰς τοὺς πιστοὺς, τότε ὄχι μόνον κυριολεκτοῦνται αἱ σχετικαὶ προσωνομίαι, ἀλλὰ δύναται νὰ ἔχουν καὶ ἀνάλογον εἰς ἡμᾶς συνέχειαν.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν εἶναι μόνον ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Σωτὴρ καὶ Λυτρωτὴς ἡμῶν, τὸν Ὅποιον —ὡς τοιοῦτον— οὐδεὶς, (οὔτε ἡ Παναγία, οὔτε οἱ Ἅγιοι), δύναται νὰ μιμηθῇ. Ἄλλ' εἶναι καὶ ὁ «ὑ π ο γ ρ α μ μ ὀ ς», ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἔχγεσι Αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς εἶναι δυνατὴ ἡ μίμησις τοῦ Χριστοῦ, τελειότερα ἐκ μέρους τῆς Παναγίας, σχετικωτέρα ὑπὸ τῶν ἁγίων, καὶ μετριώτερα παρ' ἡμῶν. Ἐπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἔλεγεν ὁ Ἅπ. Παῦλος «μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὼ Χριστοῦ».

Διὰ τοῦτο, ἔχοντες Αὐτὸν ὡς καθρέπτην καὶ ἰδεῶδες Πρότυπον, καὶ ἀνά πᾶν θῆμα «δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ», ἃς ἐπιδιώκωμεν, κατὰ τὸ ἀνθρωπίνως δυνατόν, μίμησιν Χριστοῦ, (αὐτὸς δὲ εἶναι ὁ ἐπὶ γῆς προορισμὸς μας), ἵνα εἴμεθα ἄξιοι τοῦ ἐλεύσου καὶ τῆς χάριτος Αὐτοῦ.

8. «Η ΜΟΝΗ ΕΛΠΙΣ».

Προκαλεῖ ἐντύπωσιν, ὁμολογουμένως, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅτι εἰς ὠρισμένας εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας μας —καὶ εἰς τὴν Παράκλησιν— ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ἀποκαλεῖται μ ὀ ν η ἔ λ π ἰ ς τῶν χριστιανῶν.

«Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου εἰς Σὲ ἀνατίθην» λέγομεν εἰς τὸ Ἀπόδεικνον.

«Ἐπὶ Σὲ μου τὰς ἐλπίδας ἀνεθέμην, Θεοτόκε» λέγομεν εἰς τὸν Ἁγιασμόν.

«Εἰς Σὲ μόνην ἐλπίζω, εἰς Σὲ μόνην καυχῶμαι» λέγομεν εἰς τὴν Μ. Παράκλησιν.

Ποῖον νόημα ἔχει αὐτὴ ἡ ἀποκλειστικὴ, οὕτως εἰπεῖν, ἀνάθεσις τῶν ἐλπίδων μας εἰς τὴν Θεοτόκον;

1. Ἐν πρώτοις τονίζομεν διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ τὸ δύσκολον τῆς θέσεώς μας. Ἡ συναίσθησις τῆς ἀμαρτωλότητός μας εἶναι ὁ πρῶτος λόγος ποῦ μᾶς δημιουργεῖ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι δὲν δικαιούμεθα νὰ ἐλπίζωμεν καὶ νὰ εἴμεθα αἰσιόδοξοι, διότι «ἀμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει».

Πράγματι. Ἐὰν «οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα»

φθάουν εἰς ἀπόγνωσιν πολλάκις, διότι δὲν διαθέτουν τὴν παρηγορίαν τῆς πίστεως, ὄχι σπανίως καὶ ἄνθρωποι, κατ' ἀρχὴν πιστεύοντες, αἰσθάνονται μίαν ἀπεξέγνωσιν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἀπὸ τὴν εἰς Αὐτὸν ἐλπίδα, διότι αἱ ἁμαρτίαι τῶν παρεμβάλλονται ὡς τεῖχος διαχωριστικόν.

Καὶ δεδαίως ἡ παρήγορος φωνὴ εἶναι ἐκείνη τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἡ λέγουσα «ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα, δι' ἐμοῦ ἐὰν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται...». Διηνοίχθη θύρα εἰς τὸ τεῖχος. Δὲν εἶναι πλέον ἀδιαπέραστον.

Συμβαίνει ὅμως συνήθως κάτι τὸ πολὺ ἀνθρώπινον. Ἀναζητοῦμεν τὸ πρόσωπον ποῦ θὰ μᾶς ἀνοίξῃ τὴν θύραν. Δὲν ἔχομεν τὸ θάρρος νὰ προχωρήσωμεν πρὸς τὴν θύραν. Καὶ σκεπτόμεθα ὅτι ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος εἶναι ἀσφαλῶς τὸ οικειότερον πρὸς τὸν Χριστὸν πρόσωπον, ἵνα μᾶς εἰσαγάγῃ καὶ ἐνισχύσῃ διὰ τῆς συμπαθοῦς πρὸς ἡμᾶς διαθέσεώς Τῆς τὴν ἐνώπιον Αὐτοῦ θέσιν μας.

Δὲν εἶναι δεδαίως ἀπαραίτητον νὰ γίνεται τοῦτο πάντοτε. Διότι ὁ Κύριος εἶναι πολυέλεος καὶ οἰκτιρῶν, καὶ εὐμενῶς δέχεται τοὺς προσερχομένους καὶ προσπίπτοντας καὶ ἐπικαλουμένους Αὐτόν. Δι' αὐτὸ ἄλλωστε ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, διὰ νὰ μᾶς φέρῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τὸν οὐρανόν, τὸν τέως ἀποκεκλεισμένον ἕνεκα τῶν ἁμαρτιῶν μας. Καὶ μᾶς καλεῖ αὐτοπροσώπως πρὸς τοῦτο «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες...». «Προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρηγορίας τῆς θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάθωμεν ἔλεον...».

Ἄλλ' ὅμως ὁ συναισθανόμενος τὴν ἀμαρτωλότητά του χριστιανός, διὰ νὰ εὕρῃ τὸ θάρρος νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καταφεύγει οικειότερον πρὸς τὴν Παναγίαν, διὰ νὰ Τῆς εἴπῃ εἰς Σὲ στηρίζω τὰς ἐλπίδας μου νὰ μὲ συστήσῃς εἰς τὸ ἔλεος καὶ τὴν χάριν τοῦ Υἱοῦ Σου καὶ Σωτῆρος μου.

2. Αἱ σχετικαὶ ἐκφράσεις τῶν Τροπαρίων τῆς Μ. Παρακλήσεως διαδηλοῦν ἀκριβῶς ὅτι τὴν θεωροῦμεν τὸ οικειότερον καὶ ἐγγύτερον πρὸς τὸν Χριστὸν Πρόσωπον, ἀλλὰ καὶ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἐπίσης οικειότερον' ὡς Μητέρα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν Τὴν ἐπικαλούμεθα μετὰ τῶν δεδαιωτέρων ἐλπίδων, λέγοντες:

«Καὶ ποῦ λοιπὸν ἄλλην εὕρησά ἀντίληψιν; ποῦ προσφύγω, ποῦ δὲ καὶ σωθήσομαι; τίνα θερμὴν ἔξω βοηθόν,

θλίψεσι τοῦ βίου καὶ ζάλαις, οἴμοι!, κλοπούμενος; εἰς Σὲ μόνην ἐλπίζω καὶ θαρρῶ καὶ καυχῶμαι καὶ προστρέχω τῇ σκέπῃ Σου' σῶσόν με».

Καὶ πάλιν

«Πρὸς τίνα καταφύγω ἄλλην, Ἄγνή; ποῦ προσδράμω λοιπὸν καὶ σωθήσομαι; ποῦ πορευθῶ; ποῖαν δὲ ἐφεύρω καταφυγὴν; ποῖαν θερμὴν ἀντίληψιν; Ποῖαν ἐν ταῖς θλίψεσι βοηθόν;

Εἰς Σὲ μόνην ἐλπίζω, εἰς Σὲ μόνην καυχῶμαι, καὶ ἐπὶ Σὲ θαρρῶν κατέφυγον».

Ἡ τοιαύτη μετὰ θετικωτάτων ἐλπίδων ἐπίκλησις τῆς Θεοτόκου ἐξηγεῖται —συντομώτερον— ὑπὸ τῆς Παρακλήσεως, διὰ τῶν λέξεων

«ὅτι πάντες μετὰ Θεὸν εἰς Σὲ καταφεύγομεν»

τ.ἔ. αἱ ἐλπίδες μας, μετὰ τὸν Θεόν, στηρίζονται εἰς

Αυτήν, διότι Αυτή ὄντως ἴσταται ὑψηλότερον πάντων, ὑπεράνω καὶ τῶν ἀγγελικῶν Δυνάμεων, («ὕψηλότερα τῶν οὐρανῶν»)· μετὰ τὸν Θεὸν δὲν ὑπάρχει ἀνωτέρα Αὐτῆς ὕπαρξις. Αὐτὴ ἐπομένως ἀποτελεῖ τὸ ἰσχυρότερον στήριγμα τῶν ἐλπίδων μας. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὕρωμεν ἄλλο στήριγμα ἐφάμιλλον πρὸς Αὐτήν.

Ἄλλ' ὅμως, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅσον καὶ ἂν ἐπικαλούμεθα τὴν Παναγίαν τοιουτοτρόπως «ἐλπίς ἀηλιπισιμένων, ἀσθενῶν συμμαχία, θλιβομένων χαρὰ καὶ ἀντίληψις», πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι μόνη θεδαία ἐλπίς τοῦ χριστιανοῦ παραμένει ἡ θεδαία πίστις καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν Χριστόν, καθὼς καὶ ἡ μετάνοια καὶ ἡ ἐπίδοσις εἰς τὸν χριστιανικὸν ἀγῶνα.

Ἐπὶ τὰς προϋποθέσεις αὐτάς, γίνεται ὄντως συμμαχία καὶ ἀντίληψις ἡμῶν ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος καὶ θεδαίωνει τὴν ἐλπίδα καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐφροσύνην. Ἄλλως, τὸν ἀμετανόητον καὶ τὸν ῥαθυμον δὲν σώζει ἡ εἰς Αὐτὴν στήριξις ἐλπίδων. Ἐάν, μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, αἱ συστάσεις καὶ παρεμβάσεις ἰσχυρῶν προσώπων μένουσιν ἄνευ ἀποτελέσματος, ὅταν διαφεύδωνται ὑπὸ τῆς διαγωγῆς τοῦ συνιστωμένου, καὶ ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος δὲν δύναται νὰ παρέμβῃ εὐμενῶς ὑπὲρ ἀνθρώπων ἀμετανόητων καὶ ἀπροθύμων διὰ προσπάθειαν καταρτισμοῦ καὶ διορθώσεως.

Ἐχόντες, λοιπόν, ταῦτα ὑπ' ὄψιν ἅς θαδίζωμεν ἐπὶ τῆς μετανόιας καὶ ἅς συνδυάζωμεν μετὰ παντός ζήλου τὰς πρὸς Αὐτὴν Παρακλήσεις μας. Καὶ τότε θὰ εἰσακούῃ ἡμῶν καὶ θὰ μᾶς δοηθῇ σπουδαίως

«ἡ μόνη ταχέως προστατεύουσα».

9. «ΟΠΛΟΝ ΣΩΤΗΡΙΑΣ».

Ἐγίνετο ἄλλοτε συζήτησις πολλή, ἐάν εἶναι ὀρθόν νὰ λέγωμεν «Ὑπεραγία Θεοτόκε, σὼσον ἡμᾶς» ἢ πρέπει νὰ λέγωμεν «Ὑπεραγία Θεοτόκε πρὸς ἐσευε ὑπὲρ ἡμῶν». Τὸ νόημα τῆς συζήτησεως αὐτῆς ἦτο, προφανῶς, νὰ ἀποσαφηνισθῇ ποία ἡ σχέση τῆς Θεοτόκου πρὸς τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. Ἐφ' ὅσον Σωτήρ τοῦ κόσμου εἶναι ὁ Χριστὸς («Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι...», εἶπεν ὁ Ἄπ. Παῦλος, καὶ «οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς», εἶπεν ὁ Ἄπ. Πέτρος), πῶς εἶναι δυνατόν νὰ λέγεται «Ὑπεραγία Θεοτόκε σὼσον ἡμᾶς»;

1. Ἡ Μ. Παράκλησις ἐν τούτοις χρησιμοποιοῖται ταύτας ἐκφράσεις. Ὀνομάζει τὴν Θεοτόκον «ὁ πλοῦς σωτηρίας». Καὶ ἀλλαχοῦ λέγει πρὸς Αὐτήν «χαῖρε προστασία καὶ βοηθὲ καὶ σωτηρία τῶν εἰς Σε προστρέχόντων ἐκ πίστεως». Εἶναι ὅμως φανερόν, (καὶ ὑπονοεῖται ἀναντιρρήτως), ὅτι ὁ λόγος εἶναι πάντοτε περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ παρεχομένης, διὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος μόνον πρὸςθεύει ὑπὲρ ἡμῶν.

Ἐν γένει δὲ ὅλαι αἱ ὑπὲρ ἡμῶν εὐμενεῖς ἐπεμβάσεις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἶναι, εἰς τελευταίαν ἀνάλυσιν, πρὸςθεῖαι Αὐτῆς πρὸς τὸν Χριστόν, ἵνα Ἐκεῖνος μᾶς χορηγήσῃ ὅτι, ἔχομεν ἀνάγκην.

Δὲν εἶναι δὲ ἀσύνηθες, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν τῆς Κ.Δ., νὰ γίνεται τοιαύτη διατύπωσις ἐν σχέσει

πρὸς τὸ ζήτημα τῆς σωτηρίας, ὥστε νὰ φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς νὰ μὴ ἐξαρτῶμεν τὴν σωτηρίαν ἀπὸ τὸν Χριστόν, ἀλλ' ἐξ ἄλλου παράγοντος, ἐνῶ εἰς τὴν πραγματικότητά πρόκειται περὶ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Οὕτω π.χ. ὁ Ἄπ. Παῦλος γράφει πρὸς τοὺς Φιλιππησίους «μετὰ φόβου καὶ τρόμου τῆν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάσεσθε», χωρὶς δευτερευόντως ποτὲ νὰ ἐννοῇ, ὅτι ἐξ ἑαυτῶν καὶ δι' ἑαυτῶν θὰ λάβουν τὴν σωτηρίαν, ἀλλ' ἐκ τοῦ Κυρίου. Καὶ εἰς τὸν μαθητὴν τοῦ Τιμόθεου γράφει «ταῦτα γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου»· ἀλλ' οὐδὲ πόρρωθεν ἐννοεῖται, ὅτι ὁ Τιμόθεος θὰ γίνῃ σωτήρ τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τῶν ἀκρατῶν του. Ἐκ τοῦ Κυρίου θὰ λάβουν τὴν σωτηρίαν καὶ αὐτὸς καὶ ἐκεῖνοι. Ὁμοίως καὶ πρὸς τοὺς συζύγους γράφει ὁ ἴδιος Ἀπόστολος «τί γὰρ οἶδας γύναι εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις». Ἐκ πρώτης ὄψεως θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι ὁ ἕνας δύναται νὰ σώσῃ τὸν ἄλλον· ἐνῶ δὲν πρόκειται θεδαίως περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ περὶ ἀμοιβαίας στήριξεως εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν (εἰς τὴν «ὁδὸν τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ζωὴν»).

2. Τὸ ζήτημα τῆς σωτηρίας, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, εἶναι τόσο μὲγα, ὥστε ἐργάζεται δι' αὐτὸ ὁ Ὑψίστος Θεὸς προσωπικῶς, καὶ δὴ καὶ τὰ Τρία Πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἐν συνεχείᾳ δὲ δλόκληρον ἐπιτελεῖται οὐράνιον κινήτοποίηται διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἀναρίθμητα «λειτουργικά, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν».

Ἐν τῇ πλαισίῳ δὲ τοῦ ὑψίστου τούτου ἐνδιαφέροντος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀγγελικοῦ κόσμου διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν τοποθετοῦνται καὶ αἱ πρὸςθεῖαι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων, οἵτινες «παρρησίαν ἔχοντες πρὸς τὸν Σωτήρα, ὑπὲρ ἡμῶν Αὐτὸν ὡς ἀγαθὸν ἰκετεύουσι, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Ὡ πόσον μὲγα πρέπει νὰ εἶναι τὸ ζήτημα τοῦτο, ὥστε καὶ ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἄγγελοι καὶ ἡ Παναγία καὶ οἱ ἅγιοι νὰ ἐργάζωνται δι' αὐτό! Ἐάν εἰς τὰ ἐπίγεια πράγματα οἱ λεγόμενοι Μεγάλοι δὲν καταπιάνωνται μὲ τὰ μικρὰ καὶ ἀσήμαντα, ἀλλὰ μόνον μὲ τὰ σπουδαία καὶ σοβαρά, πόσον σοβαρὸν καὶ σπουδαῖον εἶναι τὸ θέμα τῆς σωτηρίας μας, τὸ ὁποῖον ἐν τῷ ὅλῳ ἔργῳ τῆς Προνοίας καταλαμβάνει τόσοσιν κεντρικὴν θέσιν!

Τὸ παράδοξον ὅμως εἶναι ὅτι ἡμεῖς οἱ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἀφορᾷ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας, δὲν ἀσχολοῦμεθα σοβαρῶς μὲ αὐτό, ἀλλὰ δευτερευόντως καὶ ὡς πάρεργον μᾶς ἀπασχολεῖ καὶ εἰς τὰ περιθώρια τῆς ἄλλης δραστηριότητος καὶ τῶν λοιπῶν —δῆθεν ἐπειγόντων— ἐνδιαφερόντων μας τοποθετεῖται.

Πάντως «ἀρχηγὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν» εἶναι ὁ Χριστὸς. Διὰ τοῦτο φάλλομεν πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον «καὶ τέτοκας ἄχρονον Υἱόν, πᾶσι τοῖς ἡμινοῦσι Σε σωτηρίαν βραβεύουσα» (τοῦτο εἶναι τὸ ὀρθόν. Τὸ βραβεύουσα θὰ ἀπέδιδεν εἰς τὴν Θεοτόκον τὴν σωτηρίαν). Καὶ εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν ταυτάτην μετ' Αὐτοῦ ἐπαφήν, ὥστε νὰ μᾶς εἶναι λίαν γνωρῖμος ἡ φωνὴ καὶ ὁ νόμος Του, ἵνα ἐν πᾶσι ἀκολουθῶ-

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ εἰς τὴν σελίδα 151)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

454. Γιατί, ἐνῶ ὅλες οἱ εὐχές ἔχουν τὶς ἐκφωνήσεις τους, μόνον ἡ εὐχή τῆς θείας λειτουργίας «Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ...» δὲν ἔχει; (Ἐρώτησις Πανοσ. Π. Ν. Δ.).

Ἡ διαπίστωση ὅτι ἡ εὐχή «Πρόσχες, Κύριε...» στερεῖται ἐκφωνήσεως εἶναι χωρὶς ἀμφιβολία ἀκριθής. Ἄν τώρα μόνη αὐτή, ἀπὸ τὸ ἀναρίθμητο πλῆθος τῶν εὐχῶν ποῦ ἔχουν κατὰ καιροὺς γραφεῖ, δὲν ἔχει ἐκφωνήσι εἶναι λίγο δύσκολο νὰ θεβαιωθῇ. Πάντως, ἀπ' ὅσο μπορεῖ νὰ γνωρίζη κανεὶς, ἂν ἡ ἀνωτέρω εὐχή δὲν εἶναι ἡ μόνη, πρέπει νὰ ἀνήκη σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς σπάνιες ἐξαιρέσεις. Πάντοτε οἱ εὐχές κατακλείονται μὲ μιὰ δοξολογικὴ κατακλείδα, ποῦ ἀναφέρει τὴ δοξολογία στὴν ἁγία Τριάδα, «τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι» ἢ στὴν πιὸ ἀρχαϊκὴ μορφή «τῷ Πατρὶ δι' Υἱοῦ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι», συνήθως σὲ σύνδεσι μὲ τὰ νοήματα τῆς εὐχῆς ἢ καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ αὐτά. Οἱ κατακλείδες αὐτὲς λεγόταν ἐκφώνως καὶ ἐμμελῶς (ἀπὸ ὅπου καὶ ὁ ὄρος «ἐκφωνήσις»), ὅπως καὶ μέχρι σήμερα, εἴτε ἡ εὐχή διαβαζόταν «εἰς ἐπήκοον» τοῦ λαοῦ εἴτε «μυστικῶς». Ἄκόμη ὁμως καὶ εὐχές, ὅπως οἱ εὐχές τῆς ἐξομολογήσεως τοῦ ἱερέως καὶ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ἔλεους τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν ἀναξιοτήτά του («Οὐδεὶς ἅγιος...» τῆς θείας λειτουργίας, «Ὁ εὐσπλαγχνός καὶ ἐλεήμων Θεός...» τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μονογενὴς Υἱός...» τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν Θεοφανείων κ.ἄ.), ποῦ λεγόταν ἀνέκαθεν μυστικῶς, δὲν στεροῦνται δοξολογικῶν κατακλείδων, δηλαδὴ ἐκφωνήσεων, ποῦ στὶς περιπτώσεις αὐτὲς διαβαζόταν ἐπίσης μυστικῶς, ὅπως ἄλλως τε χαρακτηριστικὰ σημειώνει ἡ τυπικὴ διάταξις τῆς εὐχῆς πρὸ τοῦ καθαγιασμοῦ τοῦ ὕδατος τοῦ ἁγίου βαπτίσματος: «δεῖ εἰδέναι, ὅτι οὐκ ἐκφωνεῖ (ὁ ἱερεὺς), ἀλλὰ τὸ Ἄμην καθ' ἑαυτὸν λέγει». Εὐχές ἄλλες, ποῦ ἀργότερα ἐπεκράτησε νὰ λέγονται μυστικῶς σὲ ὀρισμένα σημεῖα τῶν ἀκολουθιῶν, διατήρησαν καὶ τὶς ἐκφωνήσεις τους, ὅπως οἱ εὐχές τοῦ λυχνικοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου, ποῦ λέγονται ἀντίστοιχα κατὰ τὸν προοιμιακὸ καὶ κατὰ τὸν ἐξάψαλμο. Σὲ μεταγενέστερη ἐποχὴ συναντοῦμε στὶς ἀκολουθίες ἀδέσποτες ἐκφωνήσεις, ποῦ ὡς ἰσχυρὸ λειτουργικὸ στοιχεῖο διατήρησαν τὴν ἀρχικὴ τους θέση στὴν τάξι τῆς ἀκολουθίας, ἐνῶ οἱ εὐχές εἴτε μετατέθηκαν, ὅπως οἱ ἀνωτέρω σημειούμενες εὐχές τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ἐξαψάλμου, εἴτε καὶ ἐξέπεσαν, ὅπως στὴν ἐκτενὴ καὶ στὰ πληρωτικὰ τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου, εἴτε καὶ δὲν ὑπῆρξαν ἐξ ἀρχῆς καθόλου, ὅπως στὴν ἐκτενὴ ὑπὲρ τοῦ βασιλέως πρὸ τοῦ ἐξαψάλμου, μετὰ τὰ εἰρηνικά τῶν μνήστρον καὶ τοῦ γάμου, τῶν ἁγιασμῶν κ.λπ. Τὸ ἅγιο προσοχῆς στὴν εὐχὴ «Πρόσχες, Κύριε...» εἶναι ὅτι, ἀν-

τίθετα πρὸς τὸν ἀνωτέρω κανόνα, διατηρήθηκε ἡ εὐχή καὶ ἐξέπεσε ἡ ἐκφωνήσις. Αὐτὸ μᾶς ἀναγκάζει νὰ παραδεχθῶμε πὼς πρέπει ἢ ἐξ ἀρχῆς νὰ μὴν εἶχε ἐκφωνήσι ἢ, ὅταν τὴν εἰσήγαγαν ἀπὸ κάπου ἄλλου στὸ σημεῖο αὐτὸ τῆς θείας λειτουργίας, γιὰ ὀρισμένους λόγους νὰ παρέλειψαν τὴν ἐκφωνήσι.

Θὰ μᾶς διευκόλυνε στὴν ἀναζήτησί μας ἡ ἐξέταση τῆς θέσεως τῆς εὐχῆς στὴ θεία λειτουργία καὶ ἡ μελέτη τοῦ κειμένου της. Στὴ σημερινὴ μορφή τῶν βυζαντινῶν λειτουργιῶν Μεγάλου Βασιλείου καὶ Χρυσόστομου, καὶ κατ' ἐπίδρασί τους καὶ στὴν Προηγιασμένη, θρῖσκουμε τὴν εὐχὴ «Πρόσχες, Κύριε...» μεταξὺ τῆς εὐχῆς τῆς κεφαλοκλισίας καὶ τῆς ἐκφωνήσεως «Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις». Κατ' ἐπίδρασι πάλι τῆς βυζαντινῆς λειτουργίας τὴ συναντοῦμε καὶ στὴν ἀρμενικὴ, χωρὶς ἐκφωνήσι, ἀλλὰ μετὰ τὸ «Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις». Στὸ Βαρβερινὸ κώδικα 336, τὸ ἀρχαιότερο βυζαντινὸ Εὐχολόγιο, ἐπιγράφεται «Εὐχὴ τῆς ὑψώσεως τοῦ ἄρτου». Κατὰ ἓνα ἀρχαῖο κώδικα (Πυρομάλη τοῦ 1' αἰῶνος) ὁ ἅγιος ἄρτος ὑψοῦται πρὸ τῆς εὐχῆς καὶ κρατεῖται ὑψωμένος καθ' ὅλη τὴ διάρκειά της, πρᾶγμα ποῦ ὑπονοεῖται καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή τῆς εὐχῆς στὸ Βαρβερινὸ Εὐχολόγιο. Τὸ ὅτι ἡ εὐχὴ ὑπάρχει καὶ στὶς δύο βυζαντινὲς λειτουργίες σημαίνει πὼς ἢ ἀνήκε ἀρχικὰ μόνον στὴ μιὰ καὶ ἢ χρῆσι της ἐπεξετάθη ἀργότερα καὶ στὴν ἄλλη, ἢ ὅτι εἰσήχθη ἀργότερα καὶ στὶς δύο ἀπὸ κάποια ἄλλη λειτουργία. Τὸ δεύτερο αὐτὸ φαίνεται πιθανώτερο γιὰ τοὺς ἐξῆς λόγους:

Ἐν ἀντιθέσει μὲ τὶς ἀρχαῖες εὐχές τῶν λειτουργιῶν, ποῦ ἀποτελοῦν τὸν ἀρχικὸ τους πυρῆνα καὶ ποῦ ἀπευθύνονται ὅλες στὸ Θεὸ Πατέρα, τέσσερις ἀπευθύνονται πρὸς τὸν Χριστὸ καὶ εἶναι κοινὲς καὶ στὶς δύο λειτουργίες: Ὁ τὰς κοινὰς ταύτας καὶ συμφώνους ἡμῖν χαρισάμενος προσευχάς... τοῦ γ' ἀντιφώνου, «Ἐλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, φιλόνηρωπε Δέσποτα...» πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου, «Οὐδεὶς ἅγιος τῶν συνδεδεμένων...» τοῦ χερουβικοῦ ὕμνου καὶ ἡ εὐχὴ «Πρόσχες, Κύριε...», γιὰ τὴν ὁποία ὁ λόγος. Ἐχουν εἰσαχθῆ ὁπωσδήποτε μεταγενεστέρως στὶς θείες λειτουργίες, ἀφοῦ μάλιστα, οἱ τρεῖς πρῶτες τουλάχιστον, δὲν μνημονεύονται ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες πηγές καὶ λείπουν ἀπὸ ἀρκετὰ παλαιὰ χειρόγραφα. Ἐχουν γραφῆ μετὰ τὶς Ἀρειανικὲς καὶ Πνευματομαχικὲς ξρίδες καὶ ἐντάσσονται στὴν προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας νὰ προβάλῃ τὴν ὀρθὴ διδασκαλία περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἰδικὴ περίπτωσι ἀποτελοῦν οἱ εὐχές «ἐν τῷ συστείλαι τὰ ἅγια» ἢ «ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ» («Τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου...» καὶ «Ἡ νυσται καὶ τετέλεστα...»), ποῦ κι αὐτὲς ἀπευθύνονται πρὸς τὸ Χριστό.

(Συνεχίζεται)

ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΦΟΣΙΩΣΕΩΣ (*)

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΠΕΚΙΑΡΗ
Πρωτοσυγκέλλου Ἱ. Ἀρχ(π)τῆς Ἀθηνῶν

Ἀγαπητοί μου,

Σᾶς μεταφέρω ἐν πρώτοις τὶς ἐγκάρδιες εὐχὲς καὶ εὐλογίες τοῦ Μακαριωτάτου Πατρὸς καὶ Ποιμενάρχου μας κ.κ. Σεραφεῖμ, καὶ — ἐν τῷ προσώπῳ Του — τὸν χαιρετισμὸ ἀγάπης καὶ τιμῆς κλήρου καὶ λαοῦ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Κι αὐτὸς ὁ χαιρετισμὸς ἀπὸ μέρους ὅλης τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι κάτι τὸ τυπικὸ ἢ ρητορικὸ (ἰδίως σήμερα, πού τὰ λόγια ἔχασαν τὴν ἀξία τους)· ἀλλὰ εἶναι ὀφειλόμενος φόρος τιμῆς πρὸς ὅλους σας μαζί καὶ πρὸς τὸν καθένα σας ὀνομαστικά. Μετὰ τὸν ἱερό Κλῆρο ἀποτελεῖτε τὰ πλέον γνωστὰ μέλη τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας, τὰ πιὸ γνωστὰ πρόσωπα στὶς ἐκκλησίες μας, πού οἱ ἐκκλησιαζόμενοι καὶ οἱ ἐνοριῆτες σᾶς γνωρίζουν μὲ τὰ μικρὰ σας ὀνόματα. Εἴσθε ἀπὸ τὰ πιὸ ἀπαραίτητα καὶ σημαντικὰ στελέχη τῶν Ἐνοριῶν μας. Γι' αὐτὸ καὶ σᾶς ἐξομολογοῦμαι τὴν ἰδιαίτερη προσωπική μου χαρὰ, πού θρῖσκομαι ἀνάμεσά σας, γιὰ νὰ σᾶς διαβιβάσω τὶς εὐχαριστίες καὶ τὴν βαθιὰ ἐκτίμηση τοῦ πληρώματος τῆς Ἀθηναϊκῆς Ἐκκλησίας.

Ἔστω κι ἂν μὲ τοὺς περισσότερους δὲν ἔχω μιὰ προσωπική γνωριμία, ὅμως αὐτὴν μου τὴν προσφώνηση τὴν ἀπευθύνω προσωπικά στὸν καθένα. Γιατὶ δὲν εἴσθε ἀπλῶς μέλη ἑνὸς ὑπαλληλικοῦ κλάδου, ἀλλὰ μέλη τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, παιδιὰ τῆς, πιστοὶ καὶ ἀφοσιωμένοι διάκονοι τῆς λατρευτικῆς ζωῆς Τῆς. Καὶ εἶναι πρὸς τιμὴν σας τὸ ὅτι ὑπηρετεῖτε μὲ εὐσυνειδησία τὴν εὐρυθμία τοῦ Ναοῦ καὶ ὅσων τελοῦνται μέσα σ' αὐτόν.

* * *

Ἐξυπηρετεῖτε βεβαίως μιὰ λειτουργικὴ ἀνάγκη· κάποιος θὰ ἔπρεπε νὰ κάνει κι αὐτὴν τὴν δουλειά. Ὅμως, ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἀνάμεσα σὲ ἑκατομμύρια «κάποιους», διάλεξε ἐσᾶς προσωπικά καὶ σᾶς ἔδωσε αὐτὸ τὸ προνόμιο. Γνωρίζω ὅτι κουράζεσθε καὶ

* Προσφώνηση στοὺς Νεωκόρους τῶν Ἱ. Ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, κατὰ τὴ διάρκεια γεύματος πού παρέθεσε πρὸς τιμὴν τους ἡ «Χριστιανικὴ Ἀλληλεγγύη» στὴν Ἱ. Μονὴ Πεντέλης, τὴν Τρίτη 17 Φεβρουαρίου 1987, γιὰ τὴν συμβολή τους στὸν Ἔβρανο τῆς Ἀγάπης καὶ στὶς ἄλλες φιλανθρωπικὲς ἐκδηλώσεις.

ὅτι οἱ ἡμέρες καὶ οἱ ὥρες ἀναπαύσεώς σας εἶναι ὀλιγότερες ἀπὸ τὰ ἄλλα ἐπαγγέλματα. Μιλώντας λοιπὸν γιὰ προνόμιο, δὲν ἀγνοῶ τὸν κόπο σας· θέλω μόνο νὰ σᾶς τονίσω ὅτι εἶναι πολὺ σημαντικό πού προσφέρετε τὸν κόπο σας καὶ τὸν τίμιο ἰδρώτα σας μέσα στὴν Ἐκκλησία, στὸν κατεξοχὴν ἱερό χῶρο, πού εὐωδιάζει ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ, τῆς Παναγίας καὶ τῶν Ἀγίων. Μὴν βλέπετε λοιπὸν τὸν κόπο σας μόνο σὰν δουλειά· δεῖτε τὸν πρωτίστως σὰν προσφορὰ ἀγάπης, λατρείας καὶ ἀφοσιώσεως στὸν Χριστὸ καὶ στὴν Ἐκκλησία. Ἐργασθῆτε μὲ καθαρὴ καρδιά, καλὴ πρόθεση καὶ συνέπεια, ὄχι γιὰ νὰ σᾶς δοῦν οἱ Ἐπίτροποι ἢ ὁ κόσμος, ἀλλὰ λατρεύοντας μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸν Κύριό μας.

Νὰ σᾶς προβληματίζει πάντοτε ἡ περίπτωση τῶν συγχρόνων τοῦ Νῶε, τῶν ἐργατῶν πού κατασκευάζαν γιὰ πάρα πολλὰ ἔτη τὴν κιβωτὴ, ἀλλ' ὅμως δὲν σώθηκαν, γιατί δὲν πίστεψαν στὸν Νῶε καὶ δὲν εἰσῆλθαν μαζί του σ' αὐτήν. Ἐργαζόμενοι κι ἐσεῖς στὴν Ἐκκλησία, νὰ παρακινεῖτε τὸν ἑαυτό σας ὥστε νὰ ζήσει τὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἀναπνέει ἀπὸ τὴν λατρεία τῆς, νὰ εἰσέλθει στὸ δικό της ἀγιωπνευματικὸ κλίμα· νὰ μὴ μείνει δέσμιος τῆς κοσμικῆς νοοτροπίας.

Γι' αὐτὸ ἄλλωστε καθημερινὰ ἡ Ἐκκλησία παρα-

ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΕΥΣΕΒΕΙΣ

τοῦ ψυχοφελεστάτου καὶ θαυμαστοῦ θιβλίου
ὀνομαζομένου

ΠΕΡΙ ΜΙΜΗΣΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

μὲ στόχασες πνευματικαῖς καὶ κατάνυξι
εἰς κάθε κεφάλαιον

Ἡ «Μίμησις» αὐτὴ τοῦ Χριστοῦ διαφέρει θεσικῶς ἀπὸ ὅλες τὶς μέχρι τώρα μεταφράσεις εἰς τὴν ἑλληνικὴν. Εἶναι ἡ πληρεστέρα, ἀπὸ ὀρθοδόξου ἐπόψεως.

Ἀνατύπωσις καλαίσθητος κατὰ τὸ πρωτότυπον ἐκδόσεως Ἐνετίας, ἔτους 1770. Μὲ ἔγκρισιν καὶ εὐλογίαν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας.

Σελίδες 532, ἐξώφυλλον εἰς τετραχρωμίαν, ἄρχ. 800 (πλέον ταχυδρομικά).

Κεντρικὴ διάθεσις: Ἀποστολικὴ
Διακονία, Ἰασιῶν 1, 115 21 Ἀθήνα, τηλ.
722.8008.

καλεῖ ἐκτενωῶς τὸν Θεὸ ἵνα σᾶς πού κοπιᾶζετε μέσα στὸν Ναό.

* * *

Μὴ συγχέετε τὶς δικές μας ἀδυναμίες μὲ τὴν ἀγιότητα τῆς Ἐκκλησίας. Μὴν παρασύρεσθε ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη πλευρὰ καὶ λημονεῖτε τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Εἶσθε πλησιέστερα στὸν ἱερό Κλήρο καὶ διαπιστώνετε κάποτε τὴν ἀνθρώπινη ἀσθένεια καὶ ἀτέλεια. Μὴν ἐπαναπαυθῆτε, ὥστε ἐξαιτίας τῆς νὰ προσπαθεῖτε νὰ δικαιολογήσετε κάποια δική σας ἀδυναμία καὶ ἀσυνέπεια. Φροντίστε νὰ εὐαρεστεῖτε στὸν καρδιογνώστη Θεό, ὅπως ὁ προφήτης Σαμουὴλ πού διακονοῦσε ἀπὸ μικρὸς στὸ Ναὸ τοῦ Σολομῶντος δίπλα στὸν ἱερέα Ἡλεὶ, παρόλο πού τὰ παιδιὰ τοῦ ἱερέως εἶχαν ἀνάρμοστη ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ διαγωγή. Ἐκεῖνος ὅμως μὲ τὸ νὰ εἶναι καθαρὸς καὶ πιστὸς στὸν Θεὸ ἀξιώθηκε νὰ δεχθῆ τὸ χάρισμα τῆς προφητείας. Ἡ Ἁγία Γραφή μᾶς δίνει κι ἄλλη μιὰ λεπτομέρεια πού δείχνει τὸν ἄρτιο χαρακτήρα τοῦ Σαμουὴλ: ἐνῶ ὁ Θεὸς τὸν πληροφόρησε γιὰ τὴν κακότητα τῶν παιδιῶν τοῦ ἱερέα, γιὰ τὴν τιμωρία τους καὶ γιὰ τὴν δική του μελλοντικὴ ἀνάδειξη στὴ θέση τοῦ Ἡλεὶ, ἐκεῖνος δὲν ὑψηλοφρόνησε καὶ δὲν κατέκρινε τὸν ἱερέα, ἀλλὰ συνέχισε τὴν διακονία του κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίβλεψη τοῦ Ἡλεὶ, ὅσπου ὁ Θεὸς ἐκπλήρωσε ὅσα τοῦ εἶχε ἀποκαλύψει.

Στὶς μέρες μας, ὅπου χάθηκε ἡ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὸν Θεὸ κι ὅλα θέλουμε νὰ τὰ ρυθμίζουμε ἐμεῖς, δὲν εἶναι δύσκολο γιὰ σᾶς πού ζῆτε τόσο κοντὰ στοὺς κληρικούς νὰ τοὺς κατακρίνετε, νὰ τοὺς σχολιάζετε, νὰ τοὺς μειώσετε στὴ συνείδησή σας καὶ ἴσως καὶ στὸ περιβάλλον σας. Διδαχθῆτε ἀπὸ τὰ σφάλματα, ἀλλὰ μὴν ταυτίσετε τὸν ἄνθρωπο μὲ τὰ ἔργα του. Βοηθήστε κι ἐσεῖς τοὺς κληρικούς μὲ τὸν τρόπο σας. Δεῖτε καὶ ἐκείνους καὶ τὸν ἑαυτὸ σας κάτω ἀπὸ τὸ βλέμμα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπιτελέσατε τὴν διακονία σας στὸν Ναὸ μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι διακονεῖτε ὄχι κάποιους ἐργοδότες γιὰ νὰ σᾶς πληρώσουν, ἀλλὰ τὴν Ἐκκλησία ὡς παιδιὰ τῆς.

* * *

Γι' αὐτὸ χρειάζεται φόβος Θεοῦ, εὐλάβεια, σεμνοπρεπὴς ἀμφίσηχ μετὰ τὸ ράσο, ὄχι φωνὲς καὶ τα-

ραχὴ τὴν ὥρα τῆς Λατρείας... Τὴν Ἁγία Τράπεζα καὶ τὰ ἱερὰ νὰ μὴν τὰ ἀγγίζετε. Εἶναι ὑπόθεση τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὴν πιάνουν οἱ λαϊκοί ὄχι γιατί εἶναι «μολυσμένοι», ἀλλὰ γιατί μόνον στὸν χειροτονημένο (κληρικὸ) μὲ φόβο καὶ τρόμο ἐπιτρέπεται νὰ τακτοποιεῖ τὰ ἱερότερα ἀντικείμενα τοῦ Ναοῦ. Προσοχή, μὴν ἐξοικειώνεσθε μὲ τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὄσια, γιὰ νὰ ἔχετε τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ σὲ σᾶς καὶ στὸ σπιτικό σας. Στὴν Π. Δ. ἀναφέρεται ὅτι, κάποτε πού μεταφερόταν ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης μὲ ἄμαξα ζῶων, κινδύνευσε νὰ πέσει καὶ προσέτρεξαν νὰ τὴν στηρίξουν δύο Ἰσραηλίτες πού δὲν ἦταν ἱερεῖς ἢ λεῦτες. Αὐτοστιγμὴ καὶ οἱ δύο ἐξέπνευσαν. Ἔτσι κι ἐσεῖς νὰ διατηρεῖτε μέσα σας τὸν σεβασμὸ πού ἔχει ὁ κάθε ἄλλος λαϊκὸς πού ἐκκλησιάζεται.

Ἀδελφοί μου,

σᾶς κούρασα λιγάκι, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ σᾶς τὰ πῶ ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὸν καθένα καὶ ἐκτίμηση γιὰ τὸ ἔργο σας. Τελειώνοντας, σᾶς εὐχομαι νὰ ἔχετε πάντοτε ἐσεῖς καὶ ἡ οἰκογένειά σας τὴν εὐλογία τῆς Παναγίας πού ἁγίασε τὸν ἐπίγειο Ναὸ καὶ τὸ Ἱερό τοῦ Ναοῦ τοῦ Σολομῶντος μὲ τὴν 12χρονη παραμονή τῆς καὶ διακονία τῆς. Αὐτὴ νὰ σᾶς σκεπάζει, νὰ σᾶς ἐνισχύει καὶ νὰ σᾶς χαρίζει υἰαία ψυχῆς καὶ σώματος.

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴν σελίδα 148)

μεν τὰ κελεύσματά Του καὶ βαδίζωμεν οὕτως ἀσφαλῶς τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας.

* * *

Πολλοὺς ὀνομάζομεν σωτήρας ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν. Καὶ δὴ ὄχι ἀπλῶς τοὺς ἐπωσθήποτε σοβαρῶς ἐδεργετήσαντας ἡμᾶς, ἀλλὰ —ἰδιαιτάτα— ἐκείνους πού μᾶς ἔδειξαν τὸν δρόμον πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν σωτηρίαν χάριν Του. Μὴ συγχέωμεν ὅμως ποτὲ τοὺς «συνεργούς» τούτους, τοὺς χειραγωγήσαντας ἡμᾶς (καὶ χειραγωγούντας ἴσως ἐν συνεχείᾳ) πρὸς τὸν Χριστὸν, οἱοδότης καὶ ἂν εἶναι οὗτοι, (καὶ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ «Πνευματικοὶ» ἡμῶν ὁδηγοὶ) πρὸς τὸν μόνον Αἴτιον τῆς σωτηρίας ἡμῶν, τὸν Χριστὸν. (Ζωγράφος τις εὐσεβὴς ἐσθῆσεν ἀριστουργηματικὸν συμπλήρωμα εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ βλέμμα προσπίπτῃ ἀδιασπάστως εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ). Αὐτὸς πρέπει νὰ κατέχη τὸ κέντρον τῆς καρδίας μας. Κανεὶς ἂς μὴ παρεμποδίξῃ τὴν μετ' Αὐτοῦ συνεχῆ ἐπαφήν μας. Μόνον ἂς τὴν διευκολύνῃ. Αὐτὸ κάμνει καὶ ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος. Διευκολύνει τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν τῶν δεομένων: «Ὑπεραγία Θεοτόκε, σὺ οὐκ ἔστις ἡμᾶς».

Γιὰ ὅ,τι ἀφορᾷ στὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟ» πρέπει νὰ ἀπευθύνεσθε στὴ Διεύθυνση τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὁδὸς Ἰωάννου Γεργαδίου 14, 115 21 Ἀθήνα — Τηλ. 72.18.308.

ΜΕ ΚΡΑΤΑΙΟ ΦΡΟΝΗΜΑ

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Έπ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Μηδεὶς θρηνεῖτω πενίαν

Ἄρκετὲς φορές ἔχουμε διερωτηθεῖ ἀπ' αὐτὴν τὴν στήλη γιὰ τὴν αὐτοσυνειδησία καὶ τὴν ταυτότητα τοῦ ἱερέα. Τὸ ἐρώτημα δὲν τίθεται πλέον μὲ τὴν διατύπωση «τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι» (πρβλ. Μάρκου η' 27), ποῖα εἰκόνα, δηλαδή, σχηματίζουν οἱ ἄλλοι γιὰ μένα, ἀλλὰ «τίνα με λέγω ἐγὼ εἶναι»; Ποιὸς εἶμαι ἐγὼ ὡς ἱερέας σήμερα;

«Νὰ σὰς πῶ», μοῦ ἔλεγε πρόσφατα ἕνας κληρικός φοιτητὴς μας, «ἐγὼ δὲν αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι κάτι πολὺ σπουδαῖο καὶ σημαντικό, δὲν μὲ ἐνδιαφέρουν οἱ ὑψηλοὶ συμβολισμοί. Ὡς παπὰς θέλω νὰ παρομοιάζω τὸν ἐαυτό μου μὲ τὸν κόρακα ποῦ πηγγαίνει τροφή στὸν προφήτη Ἡλία (παρὰ τὸν χεῖμαρρον Χορράθ, Γ' Βασιλειῶν ιζ' 3-6). Τελικά, ἐκεῖ ποῦ ἔχουν φθάσει τὰ πράγματα σήμερα, ὄλοι μᾶς θρίζουν καὶ μᾶς περιφρονοῦν. Μοῦ ἀρκεῖ, λοιπόν, σὰν τὸ περιφρονημένο καὶ ἐπικηρυγμένο αὐτὸ πουλί, ποῦ τὸ κυνηγᾶνε ὄλοι, νὰ φανῶ χρήσιμος καὶ νὰ μεταφέρω «τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον» στοὺς ἀνθρώπους, κατ' αὐτὴν τὴν φοβερὴ ξηρασία ποῦ ἐπικρατεῖ στοὺς καιροὺς μας».

Δὲν εἶχαμε, δυστυχῶς, πολὺ καιρὸ στὴ συνάντησή μας ἐκείνη γιὰ νὰ ἐμβαθύνουμε πιὸ πολὺ στὴ σκέψη του.

Ὁ λόγος του ἐκεῖνος μοῦ θύμισε μιὰν ἄλλη σκέψη ἑνὸς ὀλλανδοῦ συναδέλφου Καθηγητοῦ τῆς Ποιμαντικής, τοῦ Heije Faber, ποῦ στὸν πρόλογο ἑνὸς σπουδαίου βιβλίου του γιὰ τὸν ρόλο τοῦ ἱερέα στὴν μεταβαλλόμενη σύγχρονη κοινωνία μας, χαρακτηρίζει τὸν ἱερέα ὡς ἕναν «ἐπαίτη» καὶ δίνει τὸ προφίλ του. Περιγράφει τὴν κατάστασή ὡς ἑξῆς: «Ἐνας ἱερέας εἶναι ἕνας ζητιάνος, ποῦ μπορεῖ ὅμως νὰ πεῖ σ' ἕναν ἄλλο ζητιάνο γιὰ τὸ ποῦ μπορεῖ νὰ θρεῖ ψωμί»*.

Ὁ συγγραφέας ἔχει, προφανῶς, ὑπόψη του ὅλη ἐκείνη τὴν πρακτικὴ σημειολογία καὶ συνθηματικὴ γλώσσα μεταξὺ ἐπαϊτῶν. Μὲ εἰδικὰ σημάδια σημείωναν στὶς πόρτες καὶ τοὺς μανδρότοιχους οἰκιῶν καὶ ἀγροκτημάτων τίς τυχόν ἀντιδράσεις τῶν ἐνοίκων στὰ ποικίλα αἰτήματά τους γιὰ τροφή, ἐνδύματα, φιλοξενία καὶ λοιπὰ χρειώδη ἂν ἦσαν ἀπλόχεροι, φιλόξενοι,

σκληροί, τί θὰ τοὺς ἄρεσε γὰ τοὺς λένε κ.τ.τ. Ὁ ξένος καθηγητὴς δὲν ἐπιμένει πολὺ σ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπαίτη ὡς πρὸς τὸν ρόλο τοῦ ἱερέα. Ἀναπτύσσει, ὅμως, πολλὰ ἄλλα ἐνδιαφέροντα θέματα στὸ βιβλίο του.

Ὁ ἄρτος ὁ ἐπιούσιος

Ἄν ἐπιμείνομε στὶς εἰκόνας ποῦ μᾶς ἐπισημαίνουν οἱ δύο αὐτοὶ «ποιμαντικοὶ θεολόγοι» ποῦ ἀναφέραμε, δλέπομε νὰ μᾶς ἀποκαλύπτεται τὸ μεγαλεῖο μιᾶς ἀποστολῆς ποῦ τὴν αἰσθάνονται ἐκεῖνοι ποῦ τὴν ἐκτελοῦν ὡς ταπεινὴ διακονία. Δὲν κάνουν τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ μεταφέρουν τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον ἐκεῖ ποῦ τὸν ἔχουν ἀνάγκη, ἐκεῖνον τὸν ἄρτο ποῦ δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν Ἄρτο ποῦ κατέθηκε ἀπ' τὸν οὐρανὸν (Ἰωάννου ε' 41) καὶ εἶναι ὁ μόνος ποῦ μπορεῖ νὰ κορέσει τὴν πείνα τῶν σημερινῶν χορτάτων πεινῶντων. Λένε σ' αὐτοὺς, ποῦ μποροῦν νὰ βροῦν τὸ ψωμί ποῦ θὰ τοὺς χορτάσει.

Αὐτὴ, ὅμως, ἡ πληροφορία ποῦ μπορεῖ νὰ πληρώσει τὴν πείνα τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἐξαιρετικὰ πολὺτιμη. Οἱ ἱερεῖς ὡς οἰκονόμοι τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, ἔχοντας θρεῖ οἱ ἴδιοι ψωμί, ὑποδεικνύουν καὶ σ' ἄλλους «φτωχοὺς καὶ ἐπαῖτες» τὴν πηγὴ τοῦ θησαυροῦ τους τοῦ ἀδαπάνητου. Δὲν κατέχουν οἱ ἴδιοι τίποτε καὶ ὅμως κατέχουν τὸ πᾶν καὶ τὸ παρέχουν στοὺς ἄλλους διαβεβαιώνοντάς τους, ὅτι πραγματικά, στὴν περίπτωσή αὐτῆ «ἐπ' Ἄρτω μόνω ζήσεται ἄνθρωπος» (πρβλ. Ματθαίου δ' 4).

Χρειάζεται, ἀσφαλῶς, πολλὴ δύναμη γιὰ ν' ἀντέχεις στὴ σκέψη ὅτι ἐσὺ ὡς ἱερέας δὲν ἔχεις τίποτε καὶ δὲν εἶσαι παρὰ ἕνας διάμεσος. Στὸν Θεὸ νὰ προσφέρεις τὰ δικά Του ἀπὸ τὰ δικά Του καὶ νὰ μοιράζεις ἐν συνεχείᾳ τὰ ἀγαθὰ Του στοὺς ἀνθρώπους.

Αὐτὴν τὴν «ἐκκλησιαστικὴν περιουσία» ποιὸς μπορεῖ νὰ τὴν ἀμφισβητήσει; Χωρὶς νὰ τὴν κατέχουν κυριαρχικά, τὴν ὑπηρετοῦν δλόψυχα γιατί εἶναι ἡ μοναδικὴ τους οὐσιαστικὴ περιουσία, ἡ ψυχὴ τους, ἡ ζωὴ ἡ ἀληθινή. Αὐτὴν τὴν περιουσία εἶναι δύσκολο νὰ τὴν ἀρπάξει καὶ νὰ τὴν διαφεντέψει ὁ ὁποιοσδήποτε (πρβλ. Ματθαίου ι' 28-29).

Ἐνσαρκὴ οἰκονομία

Ὁ ἱερέας, πιστὸς καὶ ἀληθινὸς οἰκονόμος τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, δὲν χρειάζεται νὰ ἔχει σοφία οἰκο-

* Heije Faber, Profil eines Bettlers? Der Pfarrer im Wandel der modernen Gesellschaft, Göttingen, Vandenhoeck und Ruprecht, 1976, σ. 6.

νομολογική, να είναι μύστης τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, γνώστης τῶν οἰκονομικῶν θεωριῶν καὶ τῆς ἱστορίας τους. Ἄρκει νὰ κατέχει τὴν «ποιμαντικὴ οἰκονομία», νὰ τακτοποιεῖ τὸ «ἰσοζύγιον» τοῦ Ταμείου τῆς Χάρονος, νὰ σχεδιάζει τὰ πολυετῆ σχέδια τῆς θείας Οἰκονομίας καὶ ἔχι τὰ πενταετῆ ἢ καὶ δεκαετῆ σχέδια τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἄν γνωρίζει αὐτά, τὰ... ὑπόλοιπα θὰ προστεθοῦν. Στὶς δύσκολες αὐτὲς ἡμέρες ποῦ περνάει ἡ Ἐκκλησία μας, μπορεῖ καὶ νὰ ἀφαιρεθοῦν...!

Γι' αὐτὰ τὰ ἄλλα, εἶναι ἀλήθεια, ὅτι πολλὲς συκο-

φαντίες, κατηγορίες, ἐπιθέσεις δέχονται οἱ ἱερεῖς μας καὶ πολλοὺς προπηλακισμοὺς ὑφίστανται τὸν τελευταῖο καιρὸ. Πολλοὶ ἀπογοητεύονται καὶ στενοχωροῦνται ἀπ' αὐτὴν τὴν ἄδικη μεταχείριση. Πολλοὶ κυρίως λυποῦνται θαυμάσια γιὰ τὴν ἔλλειψη κατανοήσεως ἐκ μέρους ἐπισήμων καὶ ἀνεπισήμων, ἐπωνύμων καὶ ἀνωνύμων πολιτῶν. Ἐλλειψη κατανοήσεως ἔχι τόσο ὡς πρὸς τὰ ὕλικά καὶ περιουσιακὰ στοιχεῖα τῆς Ἐκκλησίας, ὅσο ὡς πρὸς τὴν θαυτέρη θεολογικὴ ἀντίληψη τῆς θεανθρώπινης ὑποστάσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἔνσαρκης Θείας Οἰκονομίας.

Τὸ ἴδιο τὸ Μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας δὲν προϋποθέτει ἄλλωστε τὸν ἄρτον καὶ τὸ γένημα τῆς ἀμπέλου, στοιχεῖα, δηλαδή, ὕλικά γιὰ νὰ μεταβληθοῦν σὲ ἄχραντο Σῶμα καὶ τίμιον Αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ; Ἔτσι ὥστε νὰ μπορέσουμε μετὰ τὴν Θ. Μετάληψιν νὰ γίνουμε σύσσωμοι καὶ σύναρμοι μ' Αὐτόν, νὰ γίνουμε, δηλαδή, κοινωνοὶ τοῦ Ἄρτου ποῦ κατέβηκε ἀπ' τὸν οὐρανόν;

Ἡ Ἐκκλησία δὲν περιφρονεῖ τὸν ἄνθρωπο στὸ σύνολο τῶν ψυχρωματικῶν ἀναγκῶν του. Ἐπιθυμεῖ νὰ καλύπτει καὶ ἡ ἴδια αὐτὲς τῆς τίς ἀνάγκες καὶ νὰ περισσεύει κατὰ τρόπο ποῦ νὰ συντρέχει καὶ ὅσους ἔχουν ἀνάγκη. Αὐτὸ θέδαια δὲν τὴν ἐμποδίζει νὰ τονίζει ὅτι «ἐνός ἐστὶ χρεία» (Λουκᾶ ι' 41).

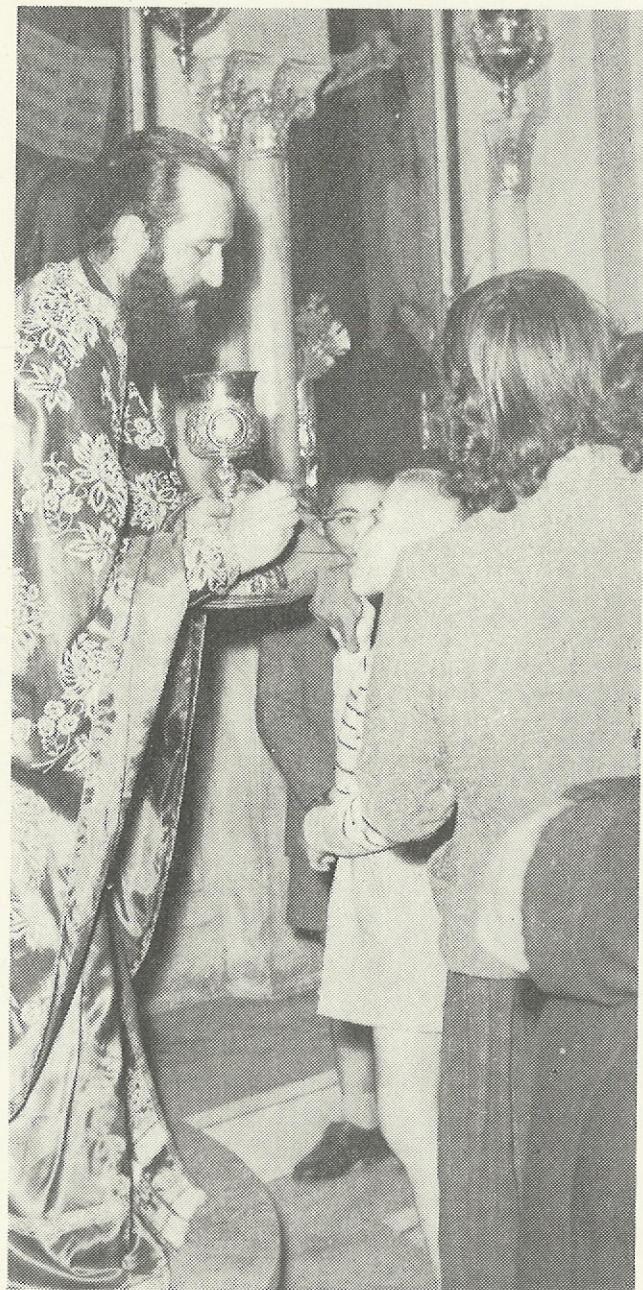
Αὐτὸ «τὸ ἕνα ἐπάναγκες» δὲν παύουν γιὰ τὸ ὑποδεικνύουν καὶ νὰ τὸ μεταδίδουν σὲ ὅλους, ἀφοῦ τὸ ἔχουν δεχθεῖ οἱ ἴδιοι ταπεινὰ ἀπὸ τὸ παντοδύναμο χεῖρ τοῦ Θεοῦ.

ΙΩΗΛ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ 1966 - 1986

Μπρὸς σιὸ ἱερὸ τῆς ἐκκλησιαῖς ἀναπαύεται ὁ γέροντας.
 Ἦουχος, σιωπηλὸς
 μοιράζει συμβουλὲς
 σ' ὅσους προστρέχουν ταπεινοί.
 Τὰ πουλάκια τ' οὐρανοῦ
 ψάλλον καθημερινὰ τρισάγιο,
 τὰ μύρα τῶν ἀνθόκηπων
 ομορποῦν μοσχολίβανο
 εἰς ὁσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς.
 Ἦουχος, σιωπηλὸς
 πόσα χρόνια ἀναπαύεται τώρα.
 Χθὲς ἦταν
 ποῦ εὐλογοῦσε τὰ παιδιά
 χθὲς ἦταν
 ποῦ ἔσφιγγε τὸ χεῖρ τῆς νεότητος
 χθὲς ἦταν ποῦ...
 Ἄσβεστο τὸ καντήλι τοῦ γέροντα
 λιτὸ τὸ μνήμα του
 σιωπῇ
 στὴ χειμωνιάτικη τῆ νύχτα.
 Κι ἄφρον θροנית ἔσοπα
 ἢ φωνὴ του στὴν πονεμένη πόλη.
 «Προσοδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν».

Ἄμην. Ἄμην γέροντα.

Σταυροῦλα Κάτσου - Κανιάνη

«Καὶ καταξίωσον τῇ κραταῖᾳ σου χεῖρὶ μεταδοῦναι ἡμῖν τοῦ ἀχράντου σώματός σου καὶ τοῦ τίμιου αἵματος, καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λαῷ».

Ο Ι. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ (*)

Τοῦ Ἀρχιμ. ΧΡΥΣ. Π. ΑΒΑΓΙΑΝΟΥ
Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μ. Μυτιλήνης

1. Οἱ Πατέρες σήμερα.

Ἐναν ἀπὸ τοὺς πρῶτους γνωστούς καὶ λαοφιλεῖς Ἀγίους Πατέρας καὶ Διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας μας θὰ ἐπιχειρήσῃ εὐλαβικὰ νὰ παρουσιάσῃ στὴν ἀγάπη σας ἡ σημερινὴ διάλεξη ἀπὸ αὐτὸ ἐδῶ τὸ βῆμα. Ὁ κύριος σκοπὸς τῆς εἶναι νὰ ὑπενθυμίσῃ ἀπλῶς μερικὰ σημεῖα ἀπὸ τὴν φωτεινὴ μορφή καὶ διδασκαλία τοῦ μεγάλου ἐκκλησιαστικοῦ Πατρὸς ὄχι μὲ τὴν μέθοδο τῆς αὐστηρῆς ἐπιστημονικῆς ἀνάλυσης, ἀλλὰ τῆς ιστορικοθρησκευτικῆς μελέτης γιὰ λόγους πνευματικῆς οἰκοδομῆς καὶ πάντοτε σὲ συνάρτηση μὲ τὴν θρησκευτικὴ, ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασι τῆς ἐποχῆς μας.

Τονίζω νὰ «ὑπενθυμίσῃ» διότι ἡ παρουσία τῶν Πατέρων εἶναι πάντοτε ζωντανή μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ἰδιαίτερα στὴ θ. Λατρεία. Ἡ Θ. Λειτουργία πού τελεῖται κάθε Κυριακὴ δὲν εἶναι, τοῦλάχιστον στὶς κεντρικὲς τῆς Εὐχῆς, τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἢ ὠρισμένες ἡμέρες τὸ χρόνο τοῦ Μ. Βασιλείου; Οἱ εὐχῆς, πού ἐμφυχώνουν τὰ Μυστήρια ἢ τίς διαφορῆς Ἀκολουθίαι τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν εἶναι οἱ περισσότερες πνευματικοὶ καρποὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων μας; Ἀρκεῖ νὰ θυμηθοῦμε τὴν Ἀκολουθία τῆς Θ. Μεταλήψεως, γνωστὴ ὄχι μόνο στοὺς κληρικούς ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε πιστό, ἀφοῦ ὁ κάθε χριστιανὸς ἔχει χρέος νὰ τὴν διαβάξῃ προτοῦ προσέλθῃ στὴ Θεία Κοινωνία. Σ' αὐτὴ τὴν Ἀκολουθία οἱ Εὐχῆς φέρουν στὴν ἐπιγραφή τους τὰ ὀνόματα ἐκείνων, πού τίς συνέταξαν. Ἔτσι ἄλλη εἶναι τοῦ Μ. Βασιλείου, ἄλλη τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου, ἄλλη τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ κ.ο.κ.

Ἀλλὰ μήπως καὶ οἱ ὕμνοι, πού ψάλλονται στὶς διαφορῆς ἐορτές, Δεσποτικῆς, Θεομητορικῆς, Ἁγίων δὲν εἶναι ἐμπνευσμένοι ἀπὸ τὴν διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας; Καὶ ἐδῶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι κάποιος συστηματικὸς καὶ ρηξικέλευθος μελετητὴς τῶν Πατερικῶν ἔργων γιὰ νὰ ἀνιχνεύσῃ τὴν ἐπίδρασι τοῦ Πατερικοῦ κηρύγματος στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστολογία¹. Μερικῆς φορῆς αὐτοῦσια ἀποσπάσματα ἀπὸ ὁμιλίαι τῶν Ἁγίων Πατέρων, μὲ τίς ἴδιαι λέξεις, χρησιμοποιήθηκαν ἀπὸ τοὺς ὕμνογράφους μας. Γιὰ παράδειγμα ἐκεῖνο τὸ στιχηρὸ τῶν Αἰνῶν τῆς Κυριακῆς κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Βαρῆος ἤχου τὸ «Τὶ ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ...» δὲν προέρχεται σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τὴν ἐξῆς περικοπὴ ἀπὸ τὴν ὁμιλία τοῦ Μ. Βασιλείου εἰς τὴν μάρτυρα Ἰουλίτταν; «Δι' ἡμῶν Θεὸς ἐν ἀνθρώποις διὰ τὴν καταφθαρεῖσαν σάρκα

ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. Μετὰ τῶν ἀχαρίστων ὁ εὐεργέτης, πρὸς τοὺς καθημένους ἐν σκότει ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, ἐπὶ τὸν σταυρὸν ὁ ἀπαθής, ἐπὶ τὸν θάνατον ἢ ζωὴ, ἐπὶ τὸν αἰδῆν τὸ φῶς, ἡ ἀνάστασις διὰ τοὺς πεσόντας»².

Ἐπίσης ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου «εἰς τὰ Θεοφάνεια» «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε...» δὲν χρησιμοποιεῖται γιὰ τὸ πρῶτο τροπάριον τοῦ κανόνος τῶν Χριστουγέννων, ἢ κατὰ λέξιν ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν ἄλλο πανηγυρικὸν λόγο του «εἰς τὴν Πεντηκοστὴν» γιὰ νὰ ἀποτελέσουν ἐπὶκαιροὺς ὕμνους τῆς μεγάλης ἐορτῆς, ὅπως «Πεντηκοστὴν ἐορτάζομεν καὶ Πνεύματος ἐπιδημίαν καὶ προθεσίαν ἐπαγγελίας καὶ ἐλπίδος συμπλήρωσιν. Καὶ τὸ μυστήριον ὅσον, ὡς μέγα τε καὶ σεβάσιμον...»³ ἢ «τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἦν μὲν αἰεὶ καὶ ἔστι καὶ ἔσται οὔτε ἀρξάμενον, οὔτε πανσόμενον, ἀλλ' αἰεὶ Πατρὶ καὶ Υἱῷ συντεταγμένον καὶ συναριθμούμενον...»⁴.

Καὶ μὲ τὰ ἐλάχιστα αὐτὰ παραδείγματα φαίνεται ἡ ἀδιάκοπη καὶ οὐσιαστικὴ παρουσία τῶν Ἁγίων Πατέρων στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ὀρθόδοξος χριστιανός, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἐντυφᾶ στὰ σοφὰ Πνευματοφόρα συγγράμματά τους, ἀνεπαίσθητα, μὲ τὴν Θ. Λατρεία τρέφεται ἀπὸ τὴν διδασκαλία τους. Γι' αὐτὸ τὸν λόγο τὸ νὰ ὁμιλῇ κάποιος γιὰ τοὺς Ἁγίους Πατέρες δὲν σημαίνει ὅτι προσπαθεῖ νὰ ἀνασῶρῃ ἀπὸ τὸ παρελθὸν λησμονημένες μορφῆς καὶ νὰ τίς παρουσιάσῃ ἀνανεωμένες στὸ φῶς τοῦ παρόντος. Ὅπως ἀκριβῶς τὰ παιδιὰ, ὅταν κάνουν λόγο γιὰ τοὺς πατέρες των, γιὰ τοὺς γονεῖς των, πού ἔχουν φύγει ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμον. Μιλοῦν γι' αὐτοὺς σὰν νᾶναι ἀκόμη κοντὰ τους.

Μὲ τὴν προϋπόθεσι αὐτὴ ἃς στρέψομε μὲ σεβασμὸ τὴν σκέψῃ μας στὴν σεπτὴ μορφή τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου ἀντλώντας χρήσιμα διδάγματα ἀπὸ τὴν ἀγία πολιτεία του. Γεννήθηκε στὰ μέσα περιῶπου τοῦ Δ' αἰῶνα, τοῦ γνωστοῦ μας σὰν χρυσοῦ αἰῶνα τῆς Ἐκκλησίας μας, γύρω στὸ 454, στὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας «εὐδὸς γεγονὸς τῶν διατρεψάντων εὐγενῶς παρὰ τῇ τάξει τοῦ στρατηλάτου τῆς Συρίας» κατὰ τὸν Παλλάδιο⁵. Σχεδὸν λίγο μετὰ τὴν γέννησή του ἔμεινε ὀρφανός, τὸν ἀνέθρεψε ὁμως μὲ πολλὴ ἐπιμέλεια ἡ πασιγνωστὴ γιὰ τὴν ἀρετὴ τῆς μητέρα του Ἀνθοῦσα.

(Συνεχίζεται)

(*) Διάλεξη στὸ Χριστιανικὸ Κέντρο Νεότητος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μυτιλήνης (12.11.1986).

1. «Πηγὴ τῆς ὕμνογραφίας εἶναι αἱ Γραφαί, οἱ Πατέρες...», Ν. Τομαδάκη, Ἱμνογραφία, Θρησκ. Ἠθ. Ἐγκυκλ. 11, 946.

2. Ἐκδ. Ἑλλ. Πατέρ. τῆς Ἐκκλησ. ΕΠΕ 7, 226.

3. ΕΠΕ 5, 122.

4. ΕΠΕ 5, 132.

5. Θρ. Ἠθ. Ἐγκ. 6, 1170.

ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑ ΤΩΝ ΠΟΙΜΕΝΩΝ;

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλοσ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἐπάρχουν πράγματι καὶ στὴ χώρα μας ομάδες ποὺ δροῦν μὲ τὸν τρόπο ποὺ περιγράψαμε; Ναι, ἔχουμε ἤδη μιλήσει γι' αὐτές.

Πρόκειται ἰδιαίτερα γιὰ νεο-πεντηκοστιανὲς αἱρέσεις. Μία ἀπὸ αὐτὲς εἶναι ἡ λεγόμενη «Ἑλληνικὴ Ἱεραποστολικὴ Ἐνωσις», ποὺ προσπάθησε μὲ κάθε τρόπο νὰ κερδίσει τὴ «συνεργασία» ἀκόμη καὶ Μητροπολιτῶν τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἔτσι ὁ πρόεδρος τῆς, ποὺ ἰσχυρίζεται τώρα πῶς «τὸ μόνο ποὺ δὲν ὑπάρχει στὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία» καὶ γι' αὐτὸ καὶ ξεσηκώνει τὸ σύμπαν ἐναντίον μας (βλ. Πληροφορεῖν, ἑλλ. ἐκδ. 2/1986 καὶ ἀγγλ. ἐκδ. 1/1987), δήλωνε ἄλλοτε σὲ ἐνυπόγραφη ἐπιστολὴ του (βλ. ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα).

«Πρὸς ἐκπλήρωση τῶν σκοπῶν τῆς Ἱεραποστολῆς μας ἔχουμε τὰ τελευταῖα χρόνια δώσει πλῆθος δημοσίων ἐκδηλώσεων σὲ ἀνοικτοὺς χώρους, θέατρα, κινηματογράφους, συλλόγους, σωματεῖα, ὑπουργεῖα, ὄργανοτροφεία, φυλακὲς καὶ ἄλλοι, ὑπηρετώντας μὲ χριστιανικὰ μουσικὰ συγκροτήματα (κινηματογραφικὲς ταινίες, γεύματα γιὰ φτωχοὺς καὶ ἄλλων εἰδῶν προγράμματα).

» Ἐχουμε ἐπίσης δώσει παρουσιάσεις ὑπὸ τὴν αἰγίδα Μητροπολιτῶν τῶν ὁποίων τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰ ἐγκώμια ἔχουμε καὶ στὴ διάθεσή σας.

» Στὸ παρελθὸν μᾶς ἔχει δοθεῖ πολυήμερη δωρεὰν φιλοξενία σὲ ἐπίσημο ὀρθόδοξο ἴδρυμα, ἐνῶ ὑπηρετούσαμε στὴν ἐνορία τους. Ἐχουμε παρακαθῆσει σὲ γεύματα μὲ πολυμελῆ γκρουπ τῆς Ἱεραποστολῆς μας ἀπὸ Μητροπολίτη, τὰ ὁποῖα ἔχουν γίνεи πρὸς τιμὴν καὶ ἐκτίμησιν τῆς προσφορᾶς μας στὴν πόλιν τους.

» Ἐχουμε δώσει προγράμματα σὲ κέντρα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καθὼς καὶ μεγάλη συνανλία στὸν καθεδρικό των ναόν.

» Ἐχουμε δώσει παρουσιάσεις σὲ πλῆθος Διαμαρτυρομένων (Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν). Ἐνῶ τὰ μέλη τοῦ Σωματείου μας εἶναι πιστὰ στὸ ἰδιαίτερό τους δόγμα καὶ ἐκκλησία. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἱεραποστολικὴ Ἐνωσις δὲν εἶναι Ἐκκλησία, ἀλλὰ μία ὑπερδογματικὴ προσπάθεια ποὺ ἀγαπᾷ καὶ συνεργάζεται μὲ ὅλους».

«Ἀδελφὴ» κίνησι εἶναι ἡ «Χριστιανικὴ Κίνηση Ἀγάπης», καθὼς καὶ ἡ «Φοιτητικὴ Σταυροφορία γιὰ τὸ Χριστό», τοῦ Ἀποστόλου Μπλιάτη, ὁ ὁποῖος, μαζὶ μὲ τὸν Κ. Μακρῆ, ἀνήκουν στὸ προεδρεῖο τῆς Panhellenic Evangelical Alliance, ποὺ ἐστράφη μὲ σφοδρότητα ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας μας, δυσφημίζοντάς την σὲ παγκόσμια κλίμακα (βλ. Πληροφορεῖν, ἀγγλ. ἐκδ. 1/1987).

Οἱ κύκλοι αὐτοὶ συμμετεῖχαν ἐνεργὰ στὸ παγκόσμιο συνέδριο «Ἱεραποστολὴ 1987», ποὺ ὁργανώθηκε στὶς ἀρχὲς τοῦ 1987 στὴν Οὐτρέχτη τῆς Ὀλλανδίας, στὸ ὁποῖο ὀδηγήθησαν νεαρὰ ἄτομα καὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Μάλιστα ὁ κ. Μακρῆς ἀνέλαβε νὰ μιλήσει πάνω στὸ θέμα «Διωγμοὶ γιὰ τὴ χριστιανικὴ διακονία»!

Ἐπειδὴ οἱ κύκλοι αὐτοὶ διέδωσαν σὲ παγκόσμιο κλίμακα (μὲ τὴ συνεργασία καὶ Ἑλληνοσλοβενικὸν δημοσιογράφου) πῶς ἐγὼ προσωπικῶς εἶμαι ἀναξίπιστος (βλ. Πληροφορεῖν, ἑλλ. ἐκδ. 2/86, πρβλ. καὶ ἀγγλ. ἐκδ. «Ἐύπνα» 22.10.1986) θὰ μεταφέρουμε ἐδῶ τίς ἀπόψεις τοῦ εἰδικοῦ ἐντεταλμένου τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Βάδης (Karlsruhe). Στὴν ΣΤ' συνέλευση τῆς Συνδιασκέψεως τῶν ἐντεταλμένων τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ θέματα αἱρέσεων καὶ κοσμοθεωριῶν (Λουκέρνη, 1986), ὁ κ. Bender ἀνεφέρθη στὶς πρακτικὲς τῶν ὁμάδων, ποὺ δροῦν σὰν «υπερδογματικὲς ὑπηρεσίες», ὅπως ἐπὶ παραδείγματι ἡ Ὀργάνωσις «Νέοι μὲ ἀποστολὴ» (πλοῖο «Ἀνάστασις») ποὺ συνέπραξε στὴ δυσφημιστικὴ ἐκστρατεία τοῦ «Πανελληνίου Εὐαγγελικοῦ Συνδέσμου» ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὁ εἰδικὸς ἐντεταλμένος τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Βάδης, ἀνέφερε πῶς οἱ ὁμάδες αὐτὲς προσφέρονται νὰ πραγματοποιήσουν προγράμματα, ὅπως «Βιβλικὲς Ἑβδομάδες», χωρὶς νὰ θίγουν ἐπιμαχα ζητήματα. Ὅμως ὁργανώνουν τὸ λεγόμενο «Τραπεζὶ προσφορᾶς βιβλίων» ἢ τὰ λεγόμενα «Κινητὰ Βιβλιοπωλεῖα», ὅπως ἄλλωστε κάνουν στὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ κύκλοι γιὰ τοὺς ὁποίους μιλήσαμε. Σ' αὐτὸ τὸ ἐπίπεδο, εἶπε ὁ κ. Bender, γίνεται «ἀνταλλαγὴ βιβλίων» μὲ τοὺς κύκλους τοῦ «Εὐαγγελικοῦ Συνδέσμου» ἢ καὶ μὲ διάφορες εὐαγγελιστικὲς ὁμάδες.

Τὸ φαινόμενο εἶναι πολὺ γνωστὸ στὴ χώρα μας. Πολλὰ «εὐαγγελιστικὰ» ἐντυπα δὲν ἔχουν καμία ἐνδειξὴ προελεύσεως. Ἐχουν ἓνα κενό, ὅπου μὲ «σφραγίδα» ἀναγράφεται ἡ ὁμάδα ποὺ τὰ μοιράζει. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ ἴδιο ἐντυπο μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ προμηθευθῆ ἀπὸ διάφορες ὁμάδες, μὲ διαφορετικὲς «σφραγίδες»! Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ πλήρης σύγχυσις ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸ τῆς προελεύσεως τοῦ ἐντύπου!

Δὲν εἶμαστε λοιπὸν μόνο ἐμεῖς ποὺ κρούομε τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου: Ἡ «Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία τῆς Γερμανίας», ὑπογραμμίσθηκε στὴ Λουκέρνη, «ἔχει ἀλωθεῖ σχεδὸν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς κύκλους». Παράγοντας τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς τόνισε πῶς «σὲ ὅλες τίς ἐνορίες σχεδὸν δὲν εἶμαστε μεταξύ μας. Οἱ ἄνθρωποι τῶν ὁμάδων αὐτῶν βρῖσκονται μέσα σ' αὐτές. Ὅταν συζητοῦμε διάφορα ζητήματα, θέτουν τὴν

Η Κ Α Μ Π Α Ν Α

Τοῦ Ἀρχιμ. ΣΥΝΕΣΙΟΥ ΚΤΕΝΑ

Πτυχ. Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης

Ἡ καμπάνα συγκαταλέγεται μαζί με τόσα και τόσα ἄλλα, στὰ ἱερὰ Σκευὴ μιᾶς Ἐκκλησίας, πού εἶναι ἀπαραίτητα γιά τή δημόσια λατρεία.

Σέ ὅσα θά γράψουμε ἐδῶ, γιά τή καμπάνα, δέ σκοπεύουμε ν' ἀναφερθοῦμε στοῖς ἱστορικό τῆς προέλευσης τῆς καμπάνας, και γενικώτερα, γιά τὸ χρόνο πού ἄρχισε νὰ γίνεται ἡ χρῆση αὐτῆς στή χριστιανική μας λατρεία*, ἀλλὰ σκοπός μας εἶναι νὰ γράψουμε ὀλίγα πράγματα σχετικὰ με τὴ σημασία, τὴν ὁποία ἔχει ἡ καμπάνα στή ὀρθοσκευτική και πνευματική μας ζωή.

Ἡ καμπάνα, ἀγαπητὴ ἀναγνώστη, μιᾶς Ἐκκλησίας, δὲν φαντάζεσαι πόσο καλὸ μᾶς κάνει, στίς ἀνησυχες και ταραγμένες και γεμάτες ἀπὸ ἄγχος ἡμέρες πού ζοῦμε.

Μὲ τὰ χτυπήματά της, μᾶς φέρνει ἱερὰ μηνύματα. Ὅταν τὴν ἀκούμε, ἀνεβαίνει ἀπὸ τὰ τρισβαθα τῆς ὑπαρξῆς μας, κάποια μυστηριώδης φωνή, μᾶς κυριεύει μιὰ δίσφα τῆς πνευματικῆς τελειότητος και τῆς ἀθανασίας.

Τὰ χτυπήματα τῆς καμπάνας, εἶναι ἡ φωνὴ τῆς ἀγίας μας Ἐκκλησίας, πού μᾶς προσκαλεῖ και μᾶς φωνάζει νὰ πᾶμε κοντά της, ὅπου κι ἂν βρισκόμαστε, ἀφήνοντας γιά λίγες ὥρες και στιγμές (ἂν ἡ δουλειά μας τὸ ἐπιτρέπει φυσικά), τίς ὑλικές και γήινες ὀρέξεις μας και ἄλλες ἀπολαύσεις τῆς ἐδῶ ζωῆς μας, γιά τίς ὁποῖες ὅλες τίς ἄλλες μέρες τῆς ἐβδομάδας φροντίζουμε, τρέχουμε και δὲ φθάνουμε, μοχθοῦμε και ἀγχομαχοῦμε...

Μὲ τὸν ἦχο τῆς καμπάνας ἀκούγεται μέσα στοῖς βαθύτερο τοῦ «εἰναί μας», τῆς ὑπαρξῆς μας, τὸ Θεῖο,

* Τὸ ἱστορικό τῆς προέλευσης τοῦ κώδωνος (τῆς καμπάνας) και τὸ χρόνο, κατὰ τὸν ὁποῖο ἄρχισε νὰ γίνεται ἡ χρῆση αὐτῆς στή χριστιανική μας λατρεία κ.λπ. βλέπε στή «ὀρθοσκευτική και Ἱθική Ἐγκυκλοπαίδεια» Τόμ. 7, στ. 1226 κ.ε.

προβληματική τοῦ βαπτίσματος. Πολλές φορές ὁ ἐφημέριος μένει μόνος του με τὴν ἀποψη τῆς Ἐκκλησίας!

Μπροστά σὲ μιὰ τέτοια ἀνέντιμη προσπάθεια με σκοπὸ τὴν «ἀρπαγή» μελῶν ἀπὸ μιὰ Ἐκκλησία και τὴ δημιουργία «ἐκκλησίας μέσα στήν ἐκκλησία» κατ' ἀρχὴν και ἀργότερα παράρτημα τῆς αἰρετικῆς παραφυάδος πού πιθανῶς νὰ ἐδρεῖται σὲ κάποια χώρα τοῦ ἐξωτερικοῦ, μπροστά στήν πραγματικότητα αὐτοῦ τοῦ ὑποουλου «στρατηγικοῦ σχεδίου», ποιός μπορεῖ νὰ κατηγορήσει γιά «μισαλλοδοξία» ἢ «για ὀρθοσκευμικὸ διωγμὸ» τοὺς ποιμένες πού θά θελήσουν νὰ προστατεύσουν τὸ ποιμνί τους;

τὸ Ἄπειρο, ἡ Αἰωνιότητα. Μ' αὐτὸν τὸν ἦχο ἐμφυχωνόμαστε ἀπὸ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θά νικήσουμε τίς πολλές και κάθε εἶδους δυσκολίες και ἀθλιότητες τῆς ζωῆς, πού πιδ πολὺ, πρὶν ἀπὸ προηγούμενες ἐποχές, στή σημερινή μας ἐποχή, τὴ γεμάτη ἀπὸ ἄγχος και ἀβεβαιότητα, μᾶς περικυκλώνουν, μᾶς ἀναστατώνουν και μᾶς συνθλίβουν τὴ καρδιά μας, και μᾶς ἀφαιροῦν τὴν ἐσωτερική μας γαλήνη και τὴν ἡρεμία, πού τὰ στοιχεῖα αὐτά, εἶναι τόσο ἀπαραίτητα, γιά τὴ ζωὴ τοῦ κάθε ἀνθρώπου, πού, σ' ὁποιοδήποτε σημείο «μήκους και πλάτους», βρίσκεται και ζεῖ, ἐπάνω ἐδῶ σ' αὐτὸν τὸ Πλανήτη μας.

Ὅμιλοῦν πολλοί, ὀμιλοῦν οἱ ποιητές, ὀμιλοῦν οἱ φιλόσοφοι, ὀμιλεῖ ἡ Ἱστορία..., ἀλλὰ κανένα πρᾶγμα, ἂν και εἶναι ἄψυχο, δὲν ὀμιλεῖ, ὅπως ὀμιλεῖ ἡ καμπάνα μιᾶς Ἐκκλησίας. Ἡ φωνή, πολλές φορές, τῶν ἄλλων, εἶναι σὰν «φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ», ἡ φωνὴ ὅμως τῆς καμπάνας, πού εἶναι ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὀμιλεῖ σὲ ὅλους ἐκείνους, πού ἔχουν μέσα των τὸ φόβο (δηλ. τὸ σεβασμὸ και τὴν ὑπακοή στὸ θέλημα) τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀγάπη και τὴν πίστη και τοὺς καλεῖ ὅλους αὐτοὺς νὰ προσέλθουν στοῖς Μυστικὸ Μέγα Δεῖπνο, στοῖς Μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας, γιά νὰ λάβουν μέρος σ' Αὐτὸ και νὰ φάγουν τὸ ἅγιο Σῶμα και νὰ πίνουν τὸ τίμιον Αἷμα, τὸ ἐκχυθὲν «ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ», «ὕπερ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς και σωτηρίας», τοῦ Κυρίου και Θεοῦ και Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, γιά νὰ εὔρουν «ἐλεον και χάριν» και συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, ὥστε ἔτσι νὰ ἐνωθοῦν με τὸ Χριστὸ, ὅλοι ὅσοι «ἐκ τοῦ ἐνός» Ἄρτου και τοῦ ἐνός Ποτηρίου μετέχουν», ἀλλὰ και νὰ «ἐνωθοῦν» και μεταξύ των, «εἰς ἐνός Πνεύματος Ἁγίου κοινωνίαν και εἰς Βασιλείας οὐρανῶν» κληρονομίαν (Εὐχαλ. Θ. Λειτουργίας), δηλαδή ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐπάξια προσέρχονται και μεταλαμβάνουν τῶν θείων και ἀγίων και ἀθανάτων και ζωοποιῶν τούτων τοῦ Χριστοῦ Μυστηρίων.

Ἡ καμπάνα, ἀγαπητὴ ἀναγνώστη, με τὴ Λειτουργία, στήν ὁποία μᾶς καλεῖ με τὰ χτυπήματά της νὰ πᾶμε, μᾶς ὀμιλεῖ γιά τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ και γιά τίς πλούσιες εὐεργεσίες Του, τίς ὁποῖες με μεγάλη ἀπλοχεριά ἔχει κάμει σὲ μᾶς τοὺς ἀνθρώπους. Ἀκόμα μᾶς ὀμιλεῖ γιά τίς διάφορες δοκιμασίες, πού μᾶς σερβίρει καθημερινὰ ἡ πολυπράγμονη ἐπίγεια ἐδῶ, ἀτομική, οικογενειακή, κοινωνική και ἐπαγγελματική ζωὴ μας, καθὼς και γιά τίς κάθε εἶδους προειδοποιήσεις, προστασίες και ὑποσχέσεις, πού μᾶς χαρίζει ἡ παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ.

Ἐπίσης στήν Ἐκκλησία, πού μᾶς καλεῖ ἡ καμπάνα νὰ πᾶμε, θ' ἀκούσουμε ἀκόμα γιά τίς κάθε εἶδους θλίψεις και στενοχώριες, πού προσέρχονται

είτε από αρρώστειες, είτε από πρόωρους θανάτους αγαπημένων μας προσώπων, είτε από διάφορες ανεπιθύμητες περιπέτειες και περιστατικά, που ή 'Αγάπη, ή Πρόνοια και ή Δικαιοσύνη του Θεού επιτρέπουν και παραχωρούν σε μᾶς, με σκοπό φυσικά, ὄχι για να μᾶς τιμωρήσει ὁ Θεός, οὔτε κἄν νὰ γίνει σκέψις γι' αὐτό, γιατί αὐτὸς ἄ γ ἄ π η ἔ σ τ ἰ ν» (Α' Ἰω. 4,9), ἀλλὰ για νὰ μᾶς ἐπαναφέρει στὸ σωστὸ δρόμο, τὸ δρόμο τῆς μετάνοιας, τὸ δρόμο τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀγιότητος και τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν μας, και τοῦτο πάλι, γιατί αὐτὸς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι και εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμ. 2,4), και ἀπὸ τὸν ὁποῖο αὐτὸ σωστὸ δρόμο, σὰν ἀνθρωποὶ ἀδύναμοι, ἔχουμε ξεκλιίνει λίγο-πολύ, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ μᾶς και βαδίζουμε τὸ δρόμο τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας, τῆς ἀπιστίας, γιατί ὄχι και τῆς ἀρνησης ἀκόμα κι αὐτοῦ τοῦ Ἰδιοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἀλήθεια! Τί θὰ γινόμαστε, ἂν δὲν εἶχαμε τὰ χτυπήματα, τὴ φωνὴ αὐτὴ τῆς καμπάνας, για νὰ ξυπνάμε ἀπ' τὸν πνευματικὸ λήθαργο και νὰ σκεφτόμαστε, τί λόγο θὰ δώσουμε στὸ Θεό, ἂν μᾶς βρεῖ ξαφνικά και πρόωρα ὁ θάνατος και φύγουμε ἀπ' τὴ ζωὴ αὐτὴ, χωρὶς μετάνοια και χωρὶς ἐξομολόγησι, και μακριὰ ἀπ' τὸ Θεό, για ὅσα, σὰν ἀνθρωποὶ, διαπράξαμε, που ἦταν ἀντίθετα με τὸ ἅγιο θέλημα και τὶς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ; Κι εἶναι πολλὰ τὰ περιστατικά, για τέτοιου εἶδους θανάτους, πὺδ πολὺ σήμερα, ἐκτὸς ἀπ' τὶς καρδιακὰς παθήσεις, κι ἀπ' τὰ αὐτοκινήτικα ἀτυχήματα.

Ἡ καμπάνα μᾶς ὀμιλεῖ ἀκόμα και για τὸ μεγάλο μάθημα τοῦ Σωτῆρα μας Χριστοῦ και μᾶς φανερώνει τὴ βαθειὰ ἀγάπη Του για μᾶς τοὺς ἀνθρώπους, τὰ πλάσματά Του. Ἀκόμα μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ ἐδῶ στὴ Γῆ.

Και τέλος, ἡ καμπάνα, μᾶς παραγγέλλει και μᾶς προτρέπει ὅτι, εἶναι ἀνάγκη και ἀπαραίτητο νὰ εἴμαστε κοντὰ στὸ Χριστό, για νὰ ἴναι κι ὁ Χριστὸς κοντὰ μας, μαζί μας. Χωρὶς τὸ Χριστὸ δὲ μπορούμε, σὰν ἀνθρωποὶ ἀδύναμοι, τίποτα νὰ κάμνωμε. Ἐδῶ φυσικά δὲν ἐννοοῦμε τὶς διανοητικὰς και σωματικὰς δυνάμεις, με τὶς ὁποῖες εἴμαστε προικισμένοι λίγο-πολύ ὅλοι οἱ ἀνθρωποὶ, ἀνάλογα σὲ μεγάλο ἢ μικρὸ βαθμό, ἀλλ' ἐννοοῦμε τὴ σ ω μ α τ ι κ ῆ ὑ γ ε ἰ α, ἀπαραίτητη για νὰ δουλέψει και νὰ δημιουργήσει ὁ ἀνθρωπος, και τὴ ζ ω ῆ, τὴν ὁποία μᾶς τὴ δίνει ὁ Θεός, που τὴν κρατᾶει στὰ Θεῖα χέρια Του. «Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁ δ ὄ ς... και ἡ ζ ω ῆ» (Ἰω. 14,6).

Πολλὰς φορὰς βυθίζομαστε μέσα στὸ σκοτάδι και τὴν ἀθλιότητα, στὰ μίση, στὶς ἐχθρότητες και στοὺς πολέμους, με ὅλα τὰ ἐπακόλουθα τῶν καταστροφῶν, σὲ ἔμφυχα και ἄφυχα, και μέσα στὴν ἐρή-

μωση, και τοῦτο γιατί ἐχάσαμε τὸ σωστὸ δρόμο, «τὴν ὁ δ ὄ», που εἶναι ὁ Χριστός.

Τὸ ὅτι δὲ χωρὶς τὸ Χριστό, δὲν μπορούμε νὰ κάνουμε τίποτα, μᾶς τὸ εἶπε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, με τὰ θεῖα λόγια Του: «Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδὲν» (Ἰω. 15,5), και καθημερινὰ μᾶς τὸ βεβαιώνει ἡ Ἱστορία και ἡ πείρα τῆς ζωῆς μας.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω που ἐγράψαμε για τὴν καμπάνα, ἡ φωνὴ τῆς καμπάνας μᾶς Ἐκκλησίας εἶναι γνώριμη, σὰν τὴ φωνὴ τῶν πατέρων μας και τῶν μητέρων μας, τῶν φίλων και τῶν γνωστῶν μας, κι αὐτὸ τὸ ὁποῖο μᾶς λέγει ἡ φωνὴ αὐτὴ, εἶναι και ὀμοιάζει κατὰ κάποιον τρόπο, σὰν μιὰ γέφυρα, που στέκεται ἀνάμεσα σὲ μᾶς και στὸ Ἄπειρο, ἀνάμεσα στὴ Γῆ και στὸν Οὐρανὸ και ἀναδίνει τοὺς τόνους τῆς Αἰωνιότητος.

Εἶναι, σὰν νὰ μᾶς λέγει: «Στὴ γῆ ὅλα τὰ κρῖνα τοῦ ἀγροῦ», τὰ ὄρατα και αεῖσομα ἄνθη» μαρμαίνονται, πεθαίνουν, ὅλα τὰ «γλυκύφθογγα» τραγοῦδια σιῶποῦνε, ἐγὼ ὅμως, ἡ κα μ π ἄ ν α, σᾶς δίνω κάτι τὸ μοναδικό, τὸ ξεχωριστό, σᾶς δίνω ἓνα μήνυμα που μένει για πάντα. Ἐδῶ κάτω στὴ γῆ οἱ ἀνθρωποὶ θρηνοῦν και κλαῖνε τὶς δυστυχίες τους, τὶς ἀπώλειές τους... τὶς ἀπογοητεύσεις τους, ἐγὼ, ἡ καμπάνα, σᾶς δίνω κάτι που δὲν πεθαίνει...

Πραγματικά, ἀγαπητὴ ἀναγνώστη, ἡ φωνὴ τῆς κα μ π ἄ ν α ς, που ἐρχεται νὰ κυριαρχήσει μέσα στὶς ψυχές μας, μᾶς δείχνει τὸ δρόμο που ὀδηγεῖ στὴ βαθύτερη κατανόηση τοῦ σκοποῦ και τοῦ προορισμοῦ, τὸν ὁποῖο ἔχει ἡ ζωὴ μας ἐδῶ στὴ γῆ.

(Συνεχίζεται)

«ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ»

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία με τὸ εἰδικὸ ἱεραποστολικὸ περιοδικὸ «Πάντα τὰ Ἐθνη»

* πληροφορεῖ ὑπεύθυνα για τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο που ἀσκεῖ σήμερα ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία,

* περιγράφει τὸ περιβάλλον μέσα στὸ ὁποῖο ἀσκεῖται ἡ ἱεραποστολή.

Ἄσσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομητὲς μπορούν νὰ στείλουν τὴν ἐτήσια συνδρομὴ τους (300 δρχ.) στὴ διεύθυνση:

Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος — «Πάντα τὰ Ἐθνη», Ἰω. Γεωργιάδου 14, 115 21 Ἀθήνα. Τηλ. 7212.112.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ(*)

Τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΕΡΟΥΣΗ

“Ένα πανάρχαιο ἔθιμο

Χάνεται σὰ θάβη τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς, βυζαντινῆς καὶ μεταβυζαντινῆς ἱστορίας ἢ παράδοση ἀνακήρυξης ἀγίων, πού προστατεύουν τὴν ἐργασία, τὴν παραγωγή, ομάδες ἀνθρώπων, συντεχνίες, βιοτεχνίες, ἐπαγγελματίες καὶ ἐσνάφια, (συνάφια, ρουφέτια).

Πρόκειται γιὰ μιὰ πνευματικὴ ὑπόσταση πού ἔχει σχέση μὲ τὴ θρησκευτικὴ συνείδηση τῶν λαϊκῶν ὁμάδων, ἢ ὁποία διεδραμάτισε, κατὰ τὸ παρελθόν, πολυσήμαντο ρόλο στὴν ἐπιβίωση καὶ στὴ διάρκεια τοῦ Γένους.

Τὸ ἔθιμο αὐτό, πού βασικὰ ἀποτελεῖ συνδυαστικὸ κρινο τῶν παραδόσεων τοῦ βυζαντίου, πῆρε μεγάλη ἔκταση στὴν περίοδο τῆς δουλείας. Καὶ ἀποτελέσει θεμελιακὸ μέρος, ὄχι μόνο τῶν ἠθικοθρησκευτικῶν παραγγελμάτων, δοξασίων καὶ λατρευτικῶν παραδόσεων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀλλὰ καὶ ἀκραγωνιατὸ λίθο, ἰσχυρὸ βραχίονα τῆς κοινοτικῆς, οικονομικῆς, πνευματικῆς, καὶ γιὰ τὸ ὄχι πολιτικῆς ἰσορροπίας τῶν λαϊκῶν μαζῶν.

Ἡ διαδικασία ἀνακήρυξης ὡς προστάτη ἐνὸς Ἁγίου ἦταν μιὰ καθαρὴ ἐκκλησιαστικὴ συνήθεια. Συσπείρωνε ὅμως τοὺς Γραικοὺς γύρω ἀπὸ κοινὰ ἰδεώδη. Ἐρμήνευε τὶς σταθερὲς συντεταγμένους τῆς ἱστορίας τους. Καὶ βοηθοῦσε στὴ συνειδητοποίηση τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἐλπίδας τῶν πανελλήνων.

Ἡ ἐκλογή τοῦ προστάτη Ἁγίου εἶχε πάντοτε σχέση μὲ τὸ ἐπάγγελμα. Καὶ συνήθως τὸν διάλεγαν ἀνάμεσα σὲ ὁμότεχνους μάρτυρες ἢ σὲ κείνους πού νόμιζαν ὅτι ἔχουν κάποια σχέση μ' αὐτό.

Οἱ ἀμπατζῆδες λ.χ. (ράφτες ἐγχειρῶν ἐνδυμάτων) Ἱθράκης, ἐόρταζαν τὴν ἡμέρα τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου, ἐπειδὴ πίστευαν ὅτι ὁ Ἅγιος αὐτὸς ὑπῆρξε ράφτης.

* Ὁμιλία διορθωμένη καὶ συμπληρωμένη πού δόθηκε στὸν Ἱερό Ναὸ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτη στίς 16-12-1986 μὲ τίτλο «Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὡς κορυφαῖος τῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας, τῆς διάδοσης τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀνάπτυξης σχέσεων».

Ἡ ὁμιλία δόθηκε μὲ τὴν ἐνκαιρία ἀνακήρυξης ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Παύλου, ὡς προστάτη τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρίας Δημοσίων Σχέσεων καὶ τῆς ἀπονομῆς τοῦ Πρώτου Χρυσοῦ μεταλλίου πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Σεραφεῖμ, γιὰ τὴν «προωποιορικὴ, συνεχῆ καὶ ἐδδόκιμη ἐφαρμογὴ τῶν Δημοσίων Σχέσεων ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος».

Μετὰ τὴν ἀπόφασιν ἔλαβαν ἐπίσης καὶ οἱ Ἱεροὶ Μητροπόλεις ἀπ' ὅπου πέρασε καὶ κήρυξε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καθὼς καὶ ἐκεῖνες τῆς Κύπρου, Θυατείρων καὶ Βορείων καὶ Νοτίων Ἀμερικῆς, γιὰ τὸ «Οἰκουμενικὸ, ἐπικοινωνιακὸ ἔργο πού ἐπιτελοῦν».

Ἐξάλλου οἱ γουναράδες Καστοριάς ἐόρταζαν στίς 20 Ἰουλίου τὸν Προφήτη Ἡλία, ἐπειδὴ συστέτιζαν τὴν τέχνη τους μὲ τὴν μηλωτὴ τοῦ Προφήτη Ἡλία.

Οἱ κηπουροὶ καὶ οἱ γεωργοὶ σὲ πολλὰς περιοχὰς τιμοῦσαν τὴν ἡμέρα τῆς μνήμης τοῦ μάρτυρα Τρύφωνα (1η Φεβρουαρίου) καὶ τὸν θεωροῦσαν προστάτη τους, ἐπειδὴ στὴν ὀρθόδοξη ἀγιογραφία εἰκονίζεται κρατώντας κλαδευτήρι.

Ἐπίσης οἱ καπνοπῶλες τῆς Κωνσταντινούπολης ἐόρταζαν τὴν 12η Ἰουνίου τὸν Ἅγιο Φανούριο, ἐπειδὴ παρετυμολογοῦσαν τὸ ὄνομά του, μὲ τὸ ρουφῶ, καπνίζω.

Ἡ κάθε συντεχνία ἢ τὸ ἐπάγγελμα πού ἀνακήρυχνε Ἅγιο, μὲ τὴν εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας, ἔφερε τὴν εἰκόνα του στὴ σφραγίδα του καὶ στὴ σημαία ἢ στὸ λάβαρό του. Ἐνῶ ὅταν ἐρχόταν ἡ μέρα τῆς μνήμης του ὁλόκληρο τὸ ἐσνάφιο ἔκανε ἀργία καὶ ἐν πομπῇ ἐκκλησιαζόταν μὲ ἀρτοκλασία. Μετὰ τὸ πέρασ τῆς λειτουργίας ψαλόταν ἐπιμνημόσυνη δέηση στὴ μνήμη τῶν πεθαμῆνων μελῶν καὶ γιὰ τὴν ὠφέλεια τῶν ζωντανῶν «μαϊστόρων, καλφάδων καὶ τσιρακίων».

Στὴ συνέχεια, ὅπως γράφει ὁ Μιχαὴλ Καλινδέρης στὸ βιβλίον του «Αἱ συντεχνίαι καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ Τουρκοκρατίας», ἐκφωνοῦσαν μέσα στὸ Ναὸ λόγο πανηγυρικό. Κι ἂν ἦταν μέρα μεγάλης γιορτῆς, πήγαιναν νὰ φιλήσουν τὸ χέρι τοῦ Δεσπότη ἢ τοῦ Πατριάρχου, ὅταν ἡ συντεχνία θρῆσκόταν στὴν Κωνσταντινούπολη.

Πολλὰς φορές, μετὰ τὴ θεία λειτουργία, ἀκολουθοῦσε γλέντι καὶ χορὸς τῶν ἐσναφλῆδων, πού σκοπὸ εἶχε, ὄχι μόνο νὰ τιμηθεῖ ὁ Ἅγιος καὶ νὰ ψυχαγωγηθοῦν οἱ ὁμότεχνοι καὶ ὁμόθρησκοι. Ἀλλὰ καὶ νὰ ἐδραιώνεται ἔτσι στίς συνειδήσεις ἕλων ὁ σεβασμὸς στὰ δικαιώματα καὶ στίς ἰσχύουσες ἐπαγγελματικὰς καὶ ἠθικοθρησκευτικὰς παραδόσεις τῶν ἐργαζομένων. Νὰ διατηρεῖται ἡ ἐνότητα καὶ τὸ κοινὸ ἀγωνιστικὸ, οικονομικὸ καὶ κοινωνικὸ συμφέρον.

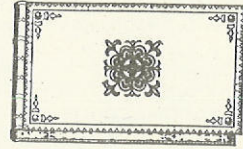
Οἱ ὑφαντάδες λ.χ. Κοζάνης, ἐόρταζαν τὴν 12η Δεκεμβρίου τὸν Ἅγιο Σπυρίδωνα. Καὶ τότε, ἐνώπιον τῆς ὀλομέλειας τῶν ὁμοτέχνων, ξεκαθάριζαν καὶ τοὺς ἐτήσιους, οικονομικοὺς λογαριασμοὺς τοῦ ἐσναφίου.

Στὴν Ἀθήνα οἱ νεροῦλάδες εἶχαν γιὰ προστάτη τους τοὺς Ἁγίους Σαράντα, οἱ κηπουροὶ τὸν Ἅγιο Τρύφωνα.

(Συνεχίζεται)

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Ἰ. Μ. Χατζηφώτη
ΤΑ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΡΙΑ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΡΟΜΩΝ
Ἔκδ. ΑΚΡΙΤΑΣ

«Ταπεινά καὶ καταφρονεμένα ἀπὸ τὸν πολὺ κόσμον, περιμένουν τὸ πέρασμα κάποιας θεοσεβούμενης πιστῆς γυναίκας τοῦ λαοῦ μας, πού θὰ τοὺς φέρει λίγο λάδι, κανένα φυτίλι ἢ θὰ τοὺς ἀνάψει τὸ σῆηστό, παραπονεμένο καντήλι. Εἶναι τὰ προσκυνητάρια τῶν δρόμων...».

Τὰ κομποτεχνήματα αὐτὰ τῆς τέχνης καὶ τῆς εὐλάβειας τοῦ λαοῦ, πού διάσπαρτα σ' ὅλη τὴ χριστιανικὴ οἰκουμένη θυμίζουν στὸν καθένα ὀδοιπόρο ἢ ἀγωνιστὴ τῆς καθημερινότητος, τὸ πνευματικὸ καὶ θρησκευτικὸ χρέος του, πέρα ἀπὸ τὴ βιοπάλη!...

Μὰ ἂν εἶναι σίγουρο πῶς, ἔστω καὶ μιά φορά τὸ χρόνο, θρίσκειται ὀπωδῆποτε κάποιος χριστιανὸς ν' ἀνάψει τὸ καντήλι στὰ προσκυνητάρια αὐτά, ἐμεῖς περιμέναμε χρόνους καὶ χρόνους τὸν ἀξίον συγγραφέα, πού μὲ ἀγάπη καὶ σεβασμὸ, θὰ ἀποφάσιζε νὰ τὰ ἀποθησαυρίσει σὲ βιβλίον προσετὸ στὸν κόσμον καὶ νὰ γράψει ἐπιτέλους τὸ συναξάρι τους.

Καὶ νά, πού ὁ σ. αὐτὸς βρέθηκε! Εἶναι ὁ κ. Ἰ. Μ. Χατζηφώτης. Στὸ νέο βιβλίον του καταπιάνεται ἀκριβῶς μ' αὐτό, τὸ ὠραίο,

εὐαίσθητο, ἀλλὰ καὶ παραμελημένο θέμα, ζωντανεύοντας μνήμες καὶ τοποθετώντας ἱστορικά, λατρευτικά, καλλιτεχνικά καὶ πνευματικά ὅλες τὶς διαστάσεις τοῦ θέματος στὶς σωστὲς παραμέτρους.

Πρόκειται γιὰ μιὰ πρωτότυπη δουλειά, πού τὴ μοναδικότητά της, τὴν διαπιστώνει ἀπὸ τὸ πρῶτο κιόλας ἀνοιγμα τοῦ βιβλίου. Καὶ χαίρεσαι ἀληθινὰ ὄλον τὸν πλοῦτο καὶ τὶς πτυχές του στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων.

Ὁ σ., μέσα στὶς 64 σελίδες του, μεγάλου σχήματος, κατορθώνει νὰ παρουσιάσει τὸ θέμα του ἀπ' ὅλες τὶς πλευρές. Ἀκόμα νὰ δώσει καὶ βιβλιογραφία γιὰ περαιτέρω μελέτη καὶ ἔρευνα. Καὶ νὰ ὀδηγήσει ἔτσι τὸν ἀναγνώστη, μὲ τρόπο ξεχωριστὰ εὐληπτο καὶ ζεστό, στὴν ἐρμηνεία τοῦ ἀξιοσημείωτου αὐτοῦ, ἱστορικά, φαινομένου τῆς ἀνθρώπινης πίστεως.

«Μαρμάρινα, πέτρινα, ντενεκεδένια, ἀπὸ τοῦθλο, σπάνια ἀπὸ ξύλο, μικρά, μεγάλα, περίτεχνα ἢ ἀπλοϊκά, καινούργια ἢ παλαιά, ὄρθια ἢ μισογκρεμισμένα, καταφάσκουν σὲ ὀλόκληρο τὸν ἑλληνικὸ χῶρο (Ἑλλάδα καὶ Κύπρον) τὴν εὐλάβεια τοῦ λαοῦ μας...».

Ἀπορεῖ κανεὶς, σ' ἀλήθεια, πόσο κόπο, πόσο πάθος καὶ πόση ἀγάπη κόστισε στὸν κ. Ἰ. Μ. Χατζηφώτη αὐτὸ τὸ ἔργο. Ἀλλὰ καὶ καλλιτεχνικὸ μεράκι ψυχῆς, γιὰ νὰ μαζέψει ἕνα τέτοιο ὄλικό, νὰ τὸ καταγράψει καὶ νὰ τὸ παρουσιάσει τόσο ἄμεσα καὶ ἀποτελεσματικά.

Αὐτό, ἀσφαλῶς, δὲν γίνεται, παρὰ μόνο ὅταν προέρχεται ἀπὸ βιωματικὴ πείρα, πράγμα πού χρειάζεται κάθε ἔργο προσωπικῆς δημιουργίας, ὅπως τὰ «Προσκυνητάρια» τοῦ κ. Ἰ. Μ. Χατζηφώτη.

Ἰερωνύμου καὶ Σωφρονίου
ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΛΑΡΙΩΝΑ
ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ

Ἔκδ. Ἀποστ. Διακονία

Τὸ ζήτημα τῶν μεταφράσεων, τῶν παραφράσεων, τῶν διασκευῶν, τῶν κατασκευῶν, τῶν παραποιήσεων καὶ παραλλαγῶν κλασικῶν κειμένων στὴ χώρα μας,

ἔγινε τεράστιο πρόβλημα! Ἀποτελεῖ πιά ἀληθινὴ πληγὴ διαφθορᾶς καὶ συμφορᾶς, πού ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ταΐζεται ὁ λαὸς μας μὲ ἄχυρα καὶ σκουπίδια, χρόνια τώρα!

Οἱ αὐθαιρέσιες, οἱ ἀκρωτηριασμοὶ καὶ οἱ πρόχειρες συναρμολογήσεις ἔχουν πάρει τόσες διαστάσεις, πού πολλές φορές νοθεύουν τὴν πνευματικὴ μας ζωὴ.

Οἱ ἐξαίρέσεις ὅμως πάντοτε ὑπάρχουν. Καὶ μάλιστα μὲ ὑποδειγματικὸ ὄψος καὶ ἦθος, ὅπως εἶναι τὸ βιβλιαράκι πού κρατῶ στα χέρια μου μὲ εἰσαγωγικά καὶ μετάφραση τοῦ θεολόγου - πατρολόγου Κίμωνος Γ. Παπαχριστόπουλου.

Πρόκειται γιὰ μιὰ συνειδητὴ δουλειά, πολὺ σημαντικὴ, καὶ προσεγμένη, ἐπειδὴ ἀκριβῶς σὲ τέτοιου εἶδους κείμενα πού ἀποτολμᾶται ἢ μετάφραση, ἐγκυμονοῦν κίνδυνοι καὶ παγίδες ὄχι μόνο φιλολογικῶν, κριτικῶν καὶ γραμματικῶν. Μὰ καὶ πίστεως, θεολογικῆς ἀπόδοσης καὶ βιωματικῆς σύλληψης.

Ὁ κ. Κ. Γ. Παπαχριστόπουλος ὅμως πού ἀνέστησε ἀληθινὰ τὸ «Βίον τοῦ Ἁγίου Ἰλαριῶνα τοῦ μεγάλου», ὑπερπήδησε ὅλα τὰ ἐμπόδια. Καὶ μὲ ἠπιότητα γλωσσικὴ, μὲ ἀκρίβεια, μὲ σεμνότητα λεκτικὴ, ἀπέδωσε ἀκριβέστατα αὐτὸ πού ἤθελε κι αὐτὸ πού ἔπρεπε, στὸ ἔργο.

Τέτοιες ἐργασίες καὶ προσεκτικὲς ἐπεξεργασίες θρῖσκουν πράγματι, ἀπήχηση σ' ὅσους θέλουν νὰ γευτοῦν νερὸ ἀπὸ τὶς πηγές - κείμενα, ὀρθόδοξης πνευματικότητος καὶ ἀσκητικῆς θεώρησης τοῦ θίου. Γιατὶ διατηροῦν ὅλη τὴ μαγεία καὶ τὴ χάρη ὄχι μόνο τῆς γλωσσικῆς εὐσυνειδησίας μὰ καὶ τῆς ἀτμόσφαιρας τῆς ἀμεσότητος καὶ τῆς προσέγγισης.

Καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει κανεὶς νὰ εὐχθῆ καὶ στὸν κ. Παπαχριστόπουλο καὶ στὴν Ἀποστολικὴ Διακονία, γρήγορα νὰ δώσουν τὴ συνέχεια! Τέτοια ὑποδειγματικὰ ἔργα, πού πρέπει μάλιστα νὰ γίνονται ἀπόκτημα κάθε χριστιανοῦ, ὡς ἡ μετάφραση τοῦ Ἁγίου Ἰλαριῶνα, εἶναι ὑπεύθυνη προσφορά στὴ βιβλιογραφία μας.

Φς

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Δυὸ χέρια τοῦ Αἰγαίου.

ΣΑΜΟΣ, 6 Μαΐου. Στὸ δικαστήριο δικάζεται Τοῦρκος ψαράς, μέλος ἀλιευτικοῦ πῶν παραβίασε τὰ χωρικά ὕδατά μας. Τὸ πρόστιμο πῶν τοῦ ἐπιβάλλεται, εἶναι 3.700 δραχμές. Μικρὸν θέβαια τὸ ποσό, ἀδυνατεῖ ὅμως νὰ τὸ πληρώσει. Ἀπὸ τὴ δύσκολη θέση τὸν ἔβγαλε ἕνας Σαμιώτης πῶν προθυμοποιήθηκε καὶ κατέβαλε τὰ χρήματα πῶν δὲν εἶχε ὁ Τοῦρκος. «Μπορεῖ σὲ κυβερνητικὸ ἐπίπεδο οἱ ἀντιθέσεις Ἑλλάδος - Τουρκίας νὰ εἶναι ἀκόμη ἔντονες, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι καὶ ἀπὸ τὴς δυὸ πλευρὰς τοῦ Αἰγαίου δορίζουν τὸν τρόπο νὰ συνεννοηθοῦν καλύτερα σχολιάζει ὁ Τύπος. Δυὸ χέρια σφίγγονται σ' ἕνα πέρα γιὰ πέρα ἀνθρώπινο χαιρετισμὸ. Σὲ κάποιαν ἄλλη στιγμή, τὰ ἴδια αὐτὰ χέρια μπορεῖ νὰ πιέζαν ἀπὸ μιὰ σκανδάλη ὄπλων ἀντιμέτωπων. Τὸ μήνυμα καὶ τὸ δίδαγμα ἀπὸ τὴ χειρονομία εἶναι ιδιαίτερα εὐγλωττο. Ἄς προσεχτεῖ...»

«Ἡ ἀπειλὴ τοῦ AIDS».

ΛΕΓΕΤΑΙ δὲ Σταῦρος Κοτταρίδης καὶ εἶναι διευθυντὴς Ἰολογίας, στὸ Κέντρο Ὀγκολογικῆς Ἐρεῦνης (Γ. Παπανικολάου) τοῦ ἑλληνικοῦ Ἀντικαρκινικοῦ Ἰνστιτούτου. Πρόκειται γιὰ ἐπιστήμονα —ἀπ' τοὺς πρώτους στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο— πῶν μίλησαν πρὶν χρόνια γιὰ τὴν ἀπειλὴ τοῦ AIDS. Οἱ τρεῖς τελευταῖες αὐτὲς λέξεις, συνθέτουν τὸν τίτλο ἐνημερωτικοῦ φυλλαδίου πῶν συνέταξε ὁ δὲ Κοτταρίδης καὶ ἐξέδωκε ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία μὲ σκοπὸ τὴν μὲ ἀγάπη πληροφόρηση τοῦ λαοῦ. Ἀπ' ὅτι πληροφοροῦμαστε, τὸ φυλλάδιο θὰ διατίθεται ἀπ' τοὺς ἐνοριακοὺς ναοὺς.

Ὁ δὲ Κοτταρίδης καλούμενος δίνει διαλέξεις σ' ὀλόκληρη τὴν ἑλληνικὴ ἐπικράτεια γιὰ τὸ φοβερὸ AIDS, μὲ προσέλευση καὶ ἐπιτυχία θαυμαστὴ. Τοῦ ἀξίζουν συγχαρητήρια καθὼς καὶ στὸν ἐπίσημο ἐκδοτικὸ - Ἱεραποστολικὸ Ὄργανισμὸ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία, γιὰ τὴν εὐρύτατη κυκλοφορία τοῦ χρησιμῶτατου φυλλαδίου.

Ἐταιρία Σαμαρειτῶν.

ΤΗΝ ΠΕΜΠΤΗ, 7 Μαΐου, στὴν αἶθουσα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας, ξεκίνησε μιὰ σειρά ἐκδηλώσεων, στὰ πλαίσια τῆς γιορτῆς τῶν 50 χρόνων ζωῆς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρίας Προστασίας καὶ Ἀποκαταστάσεως Ἀναπήρων Παίδων (ΕΛΕΠΑΠ).

Οἱ ἐπιστημονικὲς ἡμερίδες καὶ οἱ ποικίλες συζητήσεις ἀπὸ ἐξειδικευμένους μετακλητοὺς ἀπὸ διάφορα εὐρωπαϊκὰ κράτη φορεῖς, ὁργανώθηκαν μὲ σκοπὸ τὴ σφαιρικὴ ἐνημέρωση ὄλων ὅσοι ἀσχολοῦνται μὲ τὰ σπαστικά παιδιά καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἴδιων. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐταιρία Προστασίας καὶ Ἀποκαταστάσεως Ἀναπήρων Παίδων, διαθέτει δυὸ κέντρα στὴν πρωτεύουσα, καθὼς καὶ παράρτημα στὴ Θεσσαλονίκη, στὰ Γιάννενα καὶ στὰ Χανιά. Σκοπὸς τῆς ΕΛΕΠΑΠ. εἶναι ἡ ἔνταξη τῶν ἀνάπηρων παιδιῶν στὸ κοινωνικὸ σύνολο. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἀπ' τὰ 60.000 παιδιά πῶν «φοίτησαν» στὰ «Κέντρα Ἀνοχτικῆς Περίθαλψης», πολλὰ ἀποκαταστάθηκαν, ἀλλὰ ἀπόκτησαν πρόσβαση στὸς χώρους ἐργασίας καὶ ἄλλα ἔμαθαν ν' ἀντιμετωπίζουν ψύχραιμα τὸ πρόβλημά τους. Τὸ σύνθημα στὴν ὄλη προσπάθεια, εἶναι: «Ἡ ζωὴ χρειάζεται ὅλα τὰ παιδιά τῆς!»

Δὲν ὑπάρχουν, εὐτυχῶς, μόνον «ἐταιρίες δολοφόνων»...

Τὸ κλάμα τῶν δέντρων στὸ μυροδόλο νησί.

ΜΙΑ ΑΠΟ τὴς ἱερὲς φησιγνωμῆς τῶν ἁγίων πῶν τιμᾶται ιδιαίτερα τὴς ἡμέρες αὐτὲς στὸ μυροδόλο νησί τῆς Χίου, εἶναι τοῦ μεγαλομάρτυρα Ἰσιδώρου. Ὁ Ἰσιδώρος ἦταν στρατιώτης (ἐπὶ Δεκίου βασιλέως, 249 - 250) στὴν τάξη τοῦ Ὀπίωνος. Ὅταν μὲ πολεμικὰ σκάφη τῆς ἐποχῆς πῆγε στὴ Χίο, καταγγέλθηκε ἀπὸ τὸν Κεντυρίωνα στὸ ναύαρχο Νουμέριο πῶς εἶναι χριστιανός. Μὲ παρηγορία ὁμολόγησε τὴν πίστη του. Τὸν ἔδεσαν τότε πίσω ἀπὸ δυὸ ἄλογα πῶν τὰ μαστίγωσαν. Ἀφηνιασμένα ἐκεῖνα ἄρχισαν νὰ τρέχουν, σέρνοντας στὸ χῶμα τὸ μάρτυρα. Τὰ λιθάρια καὶ τ' ἀγκυρωτὰ θαμνόκλαρα ξεσχίζουν τὴς σάρκες του...

Στὰ νοτιόχωρα τῆς Χίου, στὰ μαστιχοχώρια, κυριαρχεῖ ἕνα γραφικὸ ξωκκλήσι ἀφιερωμένον στὴ μνήμη τοῦ ἁγίου. Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ πέρα, ὑπάρχουν σχίνοι (μαστιχόδεντρα). Ἡ παράδοση λέει ὅτι τὰ δέντρα πῶν βρέθηκαν στὴ διαδρομῆ τῶν ἀλόγων, ἔκλαψαν γιὰ τὸ φρικτὸ μαρτύριο. Ἔτσι, στὴ νῦτα μόνον περιοχὴ τοῦ νησιοῦ βγαίνει τὸ μαστίχι, σὰν δάκρυ ἀπ' τοὺς κορμούς τῶν σχίνων!

Ἐπέρροχος, φιλάγιος ὁ λαὸς μας. Κάθε του βῆμα καὶ ὅτι ὀρίζει τριγύρω μὲ τὴς αἰσθήσεις του, τὰ σὺνδέει μὲ τὴν εὐλάβεια πῶν τὸν κοσμεῖ.